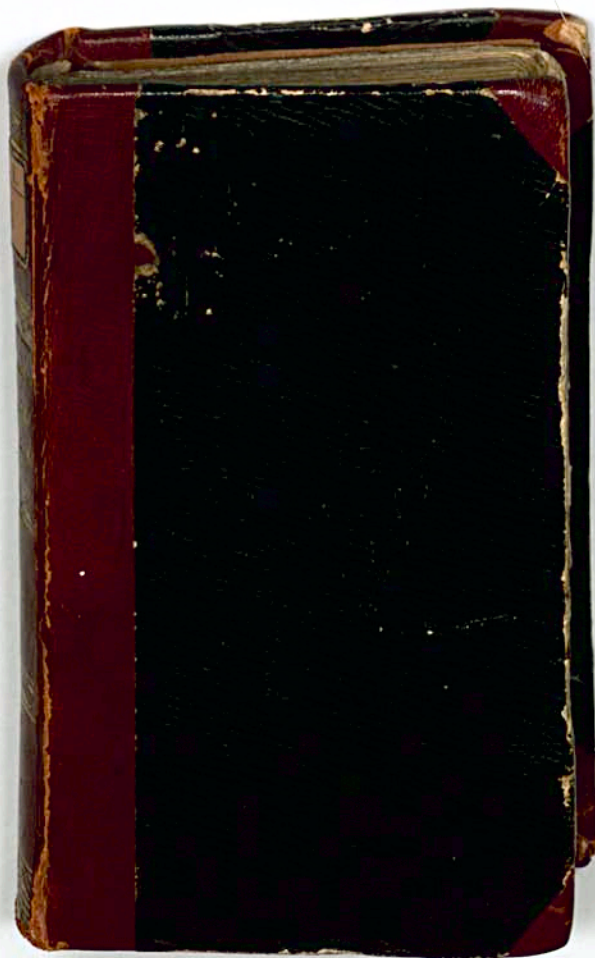
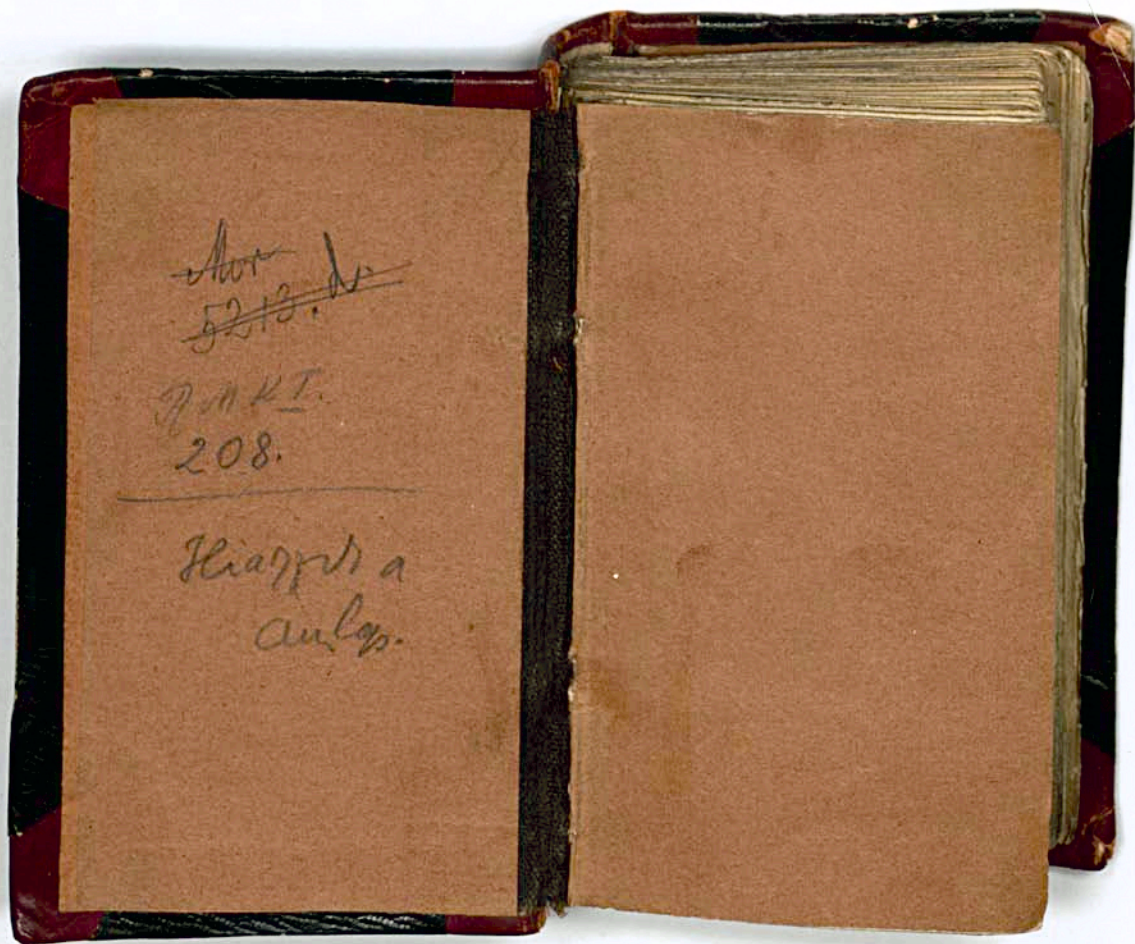
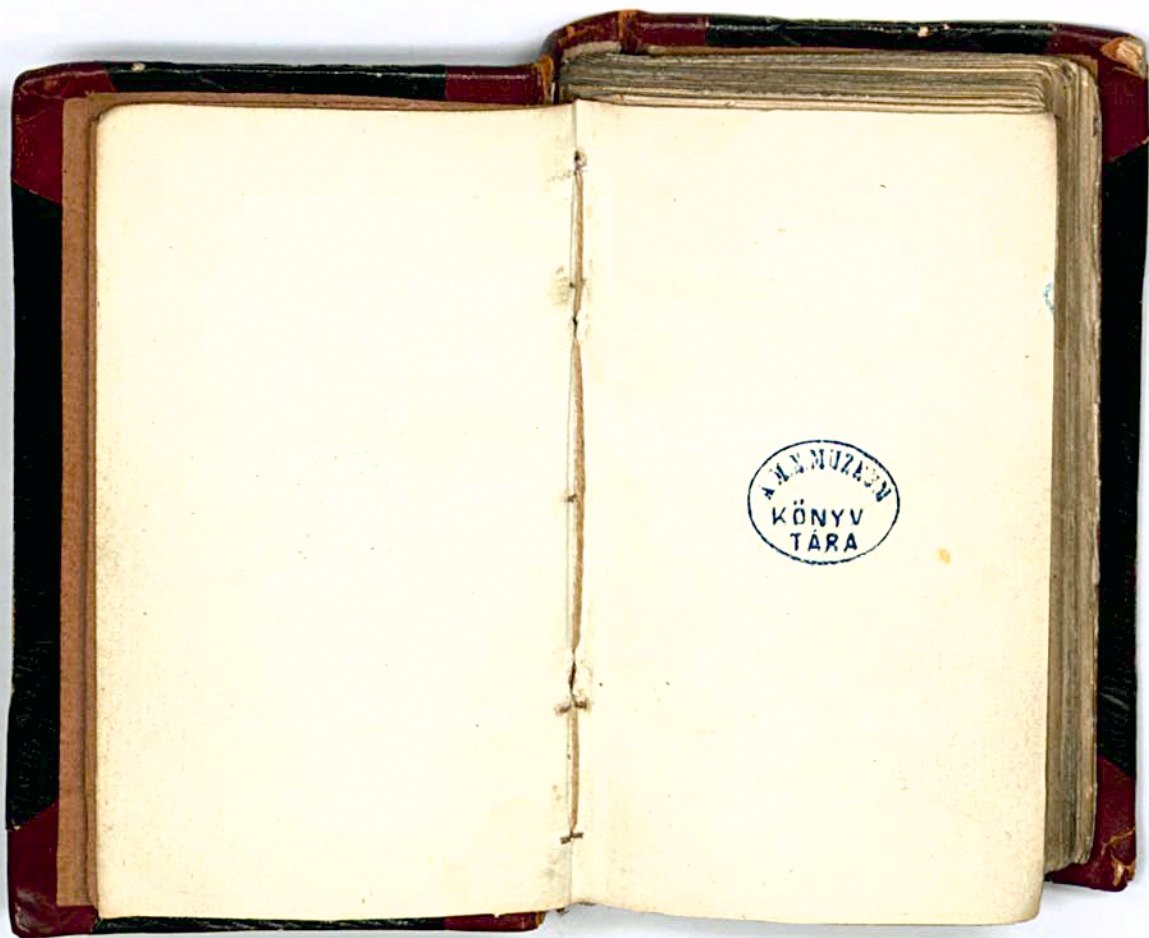

Sibolki Demeter?

Vigasztaló könyv
vevőre.

(Galgóca)

1584.

Mantskovit Bálint

AZ TEKINTE
TESES NAGYSÁGOS
GYARMATI BALASSA
ISTVANNAC, DEIREKÖ
es Nagy Tapolcsán Varanac
Szabados Wranac: Es a Fel-
leges Masodic RUDOLPHVS
Római Császár &c: Erec fo-
goianac. Nekem kegye-
mes Wranac, es Pa-
tronusomnac.

Az Arya WR Istentől Beké-
seges es io egesseges ártatlan
életet, az IESVS Christus al-
tal, az fiene Leleknee Vi-
gaztaláláual egyetem-
ben, kérec.

AZ Szent PÁL Apostol
amaz választott Edénye
Istennec, az írta Rom: 15. Hogy
minden dolgot, valamellyet a Szent
Írásban meg íratottac, A mi ta-
† ij

ELŐL I A R O

nusagunkra irattanac meg: Hogy
 à békefeguel valo Túresnec, es az
 sz. Irasnac Vigasztalasa által, io
 Remensegüncc legyen etc. Melly
 igeckel à szent Pál emlékeztetuen
 beműnc nyaualyas es bűn alá vet-
 tetett nyomorult voltunkrol: Int
 minket à szent Irasnac gyakran es
 szeretettel valo oluafasara, Hogy
 azbol bizonyosoc lehessűnc az mi
 iduösségünkről: Es miért hogy
 minden szem pillantasban reanc kel-
 rarmunc à bűnert, es hitűnknecc pro-
 balasáért, es sokszor egyebeknecc
 példaiarais, az Istenec soc fele re-
 anc zallando serkentő ostorát, tanul-
 nanc azt békeuel tűrni, Es az ellé ma-
 gunkat az Irasnac edes vigasztala-
 sival batorítani: io Remensegben
 leuen arról, Hogy az Isten akarmű
 fele nyauatatis io végre erezti re-
 anc. Es à mint masutis mond sz. Pál

I. Cor:

BESZED.

2

I. Cor: 10. Hogy à hív Isten erőnc
 felött valo kifizetett nagy ha-
 borusagot nem boczat reanc, es
 ha nyaualyat boczatis niha, az
 mellet erőtis ad annac bekeuel va-
 lo el víselesere. Bizonsagot teuen
 szent Lelke által à mi szűlűnkben,
 Hogy az nyaualya után, meg szá-
 badulastis ad, Pál: 66.

Ezűnkbe vegyűc kedig mind à
 nyaualyanac Okat, melly az Bűn:
 Es az Hasznatis, melly az, Hogy
 az által soc bűnt el tauoztattyc.
 à mint I. Cor: 11. mond szent Pál:
 Bűntettűnc ez végre az dörtyul,
 hogy ez vilaggal együtt el ne kár-
 hozzunc. Es sz. Dauidis így szol,
 Pál: 119. io emekem, miért ho-
 gy meg alaztal engemet: Hogy
 tanulyam à te szerzesidet. Ismet:
 Meg esmertem dörtyam, hogy iga-
 zac à te iteletid: es hogy hívűs-
 gűl dorgalsz engemet. † új Mi-

ELŐL I A R O

Miert hogy kedig soc szamtalā
 lelki es testi ionkra az Iſhn reanc
 ſzokta az nyaualyat bozzattani.
 tehát méltan örüendezniſne kell
 rayta, ſegitſegül kéruen az ő ba-
 toritō es Vigasztalo ſzent Lelket,
 Chriſtus neueben: kinec belső Vi-
 gasztalafaua, nem ezac mi ma-
 gunkat, hanem egyebeketis vigaz-
 talhaſſuc nyaualaikbā, 2. Cor.: 1.

Ez kis könyuetskeis, melly az
 ſzent Irasnac draga Vigasztalafi-
 ual rakua, nagy könnyebſegre es
 vigasztalafara leſz minden meg ke-
 ſeredett oluſſkac kinec minden
 Czikkele a ſzent Irasbeli bizoſſag
 gal meg erőſtetett. Kit azertis
 Nagysagod neue alatt bozzattam
 ki, Hogy az tōb iduőſſegre valo
 könyueknec Nagysd kölſſege al-
 tal, ki nyomtatasa mellet: ezis bi-
 zoſſag lehet Nagysánac az Iſhn
 ige

B E S Z E D.

igeienec ſzeretettel valo teriezte-
 ſeről: Es enis ez en munkamnac
 ſengeieuel hala ado voltomat meg-
 ielentſem Nagysdhoz, mint ill' io
 akaro kegyelmes ſzramhoz es
 Patronuſomhoz. Kinec oltalma a-
 latt Iſhn vitan moſt ragyoc: Es ké-
 rem az mellet alazatoſon Nagy-
 ſagodat, ne nézze Nagysagod ez
 Könyuetskenec kitsin voltat, hanē
 inkább azban valo be foglaltatott
 es Iſhn Igeiből őſzue ſzedegedett
 draga es edes Vigasztalafit, vegye
 Nagys: io neuen tülem, kie bizoſ-
 nyal haſználni ſognac iſuendőre
 Nagysagod mellet, ſoc tōb meg ke-
 ſeredett lelkū Kereztényeknekis.

Az Mindenhato es Kegeyelmes
 Atya ſzr Iſhn, ki az Irgalmaſ-
 ſagnac Atya, es minden Vigazta-
 laſnac Iſthne: Biria, oltalmazza,
 vigaz-

ELŐLÍARO BESZED.

vigasztallja es tartsa meg Nagy-
sagodat, az ő szent Igeienec ter-
veztefere, oltalmára, es az által
valo soc Kereztényenec lelki épü-
letire. Afzonyommal az Nagysa-
gos Czorom Annaual: kis drama-
mal, Balassa Menyharttal: es sze-
relmes kis Leanyual Borbala es
Ersebeth Afzonyual egyetembe,
soc bodog io egesseges es bekefe-
ges extendeig, Es vegre az örök
életnekis orzaglasára, az ő szent
Fiaért a Iesus Christusért, sz. Lel-
kenec általa, Amen.

Költ Detrekőből, Nagysagod
Várából, szent IVAN napian:
M. D. LXXXIIII.

Nagyf: alazaros es
engedelmes folgaia,

Mantskouit Bálint:
Könyv Nyomtato.

A VIGASZTALASOC
MELLY IGEN SZVKSE-
GESEK LEGYENEC AZ
HIVEKNEC,

GENiol rea fi-
gyelmezz, im-
ez David sza-
uara: Psal: 119.
Ha a te Törue-
nyed nem volt volna az en vigaz-
talasom, el veszttem volna az en
haboruságomban. Drágab enné-
kem az te szaiadnac Törüenye,
hogy nem mint soc ezer Gira A-
rany es Ezüst. Refe volt Da-
uidnac mind az kísirtetekbe,
es azoc miatt valo szomorula-
gokba, es mind az Isten igeie
vigasztalafaba. Sokfor es egy
nihany ezerfer vgy tetrtet,
hogy azontul el kell venni, mi
dön czac egy egy keueffeis az
A Isten

AZ VIGAZTALASOKNAC

lsten meg vonra magát tñle, es
el creztette az őnnen romlott
ereiere, es az őrdög kezére, es
ellenfegetec keuanlagara, Es
ezec közt, hol bñnre haylott,
hol testi halaltul, hol az őrdög
karhozattul rőttegett, hol az
bñnteresékben kínlodot. Eze-
ket enyire nem mindenre bo-
czartya az lsten, kemeluen so-
kakar az ő nagy erőtlensége-
ben. De Iob, Dauid, Daniel,
Sufanna, Pál es tñb hiuec, olly
nagy felelmekben voltac sok-
for, hogy mint a sűlű kőrtuel
az hűw kementzbe, el farad-
tac es el eperrec, Es akkor mig
a kílsírtetec es felelemnec ide-
ie raytoc volt, akar bñn miatt,
akar bñntetes miatt, vgy ter-
zet nekic, hogy fínten el ha-
gyattac lstenul, es ímar lsten
őket

HASZNOS VOLTAROL.

őket el vetette előle, a mint A-
damis az bokor megett illy
gondolatba volt. Ennec pe-
nig keserues volta melly rőt-
tenetes legyen, senki czac meg
sem gondolhattya: Hanem Iu-
das, Saul, Nero, kic meg őltec
magokar keserűsegec miatt,
(mert nem tanultac vala az l-
sten ígeie vigasztalasar,) monda
harnanac valamit rola: De en
meg nē irharom. Hanem czac
intec mindent, hogy mint Da-
uid minden arany es Ezűst fe-
lőtt magasztallya az lsten íge-
iet, Mert őtet az tartotta meg
sok ezerfer, Hogy vgy ne tar-
na mint Iudas, Saul, es Nero.
Teis minden kínsfed felőtt fe-
ressed azt: Es ideien eyiel nap-
pal tanuld meg az előtt, mi-
nec előtte meg sokafodmanac
rayrad az nyaualyac.

AZ VIGAZTALASOKNAC

Merr mindē kiseretnec, minden haborunac, bunac es barnac, ez az ő remefete: Ha finte olly bölts volnalis mint Salomon: Olly Istenes volnalis mint Moyses: Olly fent volnalis mint fűz MARIA, à mi wrunc Iesus Christusnac Anya: De mégis à banatnac ideiebe az banat ki űti feiedből meg azris, az mit regen sokat tanultal az Isten ígeretiről: Az mint Maria mondgya: Fiam, miért mielted ezt velűnc? Ime harmad nap bankoduan keresűnc vala teged. Ime ez fent Afony, nem tudta az harmad napi banat közt, az nagy banat miat meg gondolni, hogy el nem vesher az WR Iesus, noha el reuesztettet. Így: Ki mondhatrya meg, Susana mit gon-

HASZNOS VOLTAROL.

gondolt, midőn soc imadsgara Isten soc haladekor rőn, Es immar finten halakra vific az ártatlan afonyr. De ime ki nagy dolog ezis, Hogy az Apostoloc egy haioba voltac Christussal, mégis azt kiarttyac hogy el vesñec. Soc böltsők nec, mint Marhenac, Zachusnac, Magdolnanac, Perer nec, Palnac, ki soc rőrtegesec volt az bűn miatt.

Soc Rendbeliec fegeny seggec miatrvgy panafolkodnac mint az Apostoloc, midőn rfac egy kenyerec volna, De az Wr pírongattya őket, es eszekbe jutattya az őt, es het kenyerec mel menyi ezen elegendenec meg. Es midőn kőrlég nélkül küldette volna is predikalni, soha semibe meg nem fogyatkozta volna. A ij Igy

AZ VIGAZTALASOKNAC

IGY vagyon a mi fiuinc al-
lapattyaís minden haboruba,
hogy fuladton fulad az miatt.
Sőt végre vgyan meg foytis.
De az ki gyakran hallja az Iste-
ten ígeiet, az régi hallott íge-
retit lstenne, s fíntén vgy meg
ebrezti gyakrā gyakran, mint
a kir egy hordoba rekeszre-
nec, es egy igen kistiny lyukra
tarrana az szaiat, hogy lehele-
retsket veñe, es az nem hadna
meg fulni. Midőn kedig az
hordobol ki faladhat, vgyan
meg wijul, hogy wy es bōw es
get kapharot: Igy az Isten íge-
ie lassan lassan az igen mege-
pedet fiueris fel ebrezti es vég-
re megent meg eleueníti, mi-
dōn fíntén azt vñe, hogy el
vesñe. Melly vesfelelem es
haboru kōzt, a fent Dauid sa-
ua kint.

HASZNOS VOLTAROL.

uakint: Czac egyedül az Isten
ígeienec Vigalztalala, mi ne-
künc nagy könyebsegünkre
vagyon. Miel hogy iol rudi-
gyuc, Hogy azt io végre bo-
czarta legyen az Isten reñe,
Erről oluats ez fent irásokar:
2. Reg: 7. Iob 5. 33. Prouerb: 3.
Ierem: 46. 1. Macchab: 6. 1. Co-
rinth: 11. 1. Pet: 4. Hebr: 12.
Apocal: 3. Hogy az által iur-
hassunc az ő Isteni haralmassa-
ganac es öröcke valo dicőse-
ges voltanac esmeretire. Eft
bizonytyac ez irások, Exod: 1.
2. Paral: 33. Matth: 7. Luc: 24.
Ioan: 12. Acto: 14. Roman: 8.
2. Corinth: 4. 5. Phil: 2. 2. Theff: 1
Hebr: 2. 12. Hogy kedig min-
den haborut bekeuel es vig-
keduel el kellefsec tñrñunc, ol-
uasd meg arrol valo bizonyas-
A iij gir

AZ VIGAZTALASOKNAC

gír à fent Irafnac, Matth: 5. 10.
 Ioan: 15. 16. Actor: 5. 16. 2. Co-
 rinth: 8. Col: 1. Hebr: 10. Iac: 1.
 1. Pet: 4. Merr à kerezt es à ha-
 borufag, olly ezközé Istenec,
 melly által az ő benne bizokar
 fokta meg rostalni, Ecclef: 27.
 Prou: 17. 2. Theffal: 1. 1. Pet: 1.
 Kiben valo könnyebsegdre
 oluafd meg az Isten igeienec
 edes vigasztalafit, 1. Reg: 2.
 Iob 5. Prou: 18. Efa: 26. Tren: 3.
 Matth: 5. Ioan: 15. 16. 1. Cor. 10.
 2. Corinth: 1. Kikből meg ért-
 hedd, az Wt Isten melly nagy
 czuda keppen nagy sokszor
 szabadította meg az ő benne
 bizokar soc fele haborufagok-
 bol es veszedelmekből, Mint
 Iosepher az ő aryafaiac kezé-
 ből, Gen: 37. Az vran Pharaoh
 tömlőrzéből Gen: 41. Amaz
 ha-

HASZNOS VOLTAROL. 8

haroin lifiat az egő kementze-
 ből Dan: 3. Danielt az Orofla-
 nyoc közzül: Susannat az ha-
 mis Birac kezéből: fent Pált
 Damascusbol Actor: 9. Sz. Pe-
 tert Herodes tömlőrzéből Ac-
 tor: 12. es soc több hűe keris:
 valakie az ő haborufagoknac
 ideien, czac ő fent Felsegetül
 vigasztalast es meg szabadulast
 nagy örömel es erős bizoda-
 lommal vártac, es kerrec. Az
 mint Daudis, öruendezuen
 az Isten igeienec draga vigaz-
 talafaban, mond: Psalm: 119.
 Örülec à te bizonyfag tetelidne-
 rtánac, mint nagy kazdagságnac:
 Gyönyörködöm à te szerzesidben,
 az te beszédedről el nem felethe-
 zem. Ez kis Vigasztalo köny-
 uerskeis, az Isten igeiekből sze-
 degetett. Tchar à többi közt

A v ezr

A VIGAZTALAS: HASZN:

eztis, minden Isten feretö gya
korta vgy oluassa, hogy el se
feleytse, kiualtkeppen azkor,
mikor rayta az kiserterneç ide-
ie. Melly vigasztalásokat Öreg
bennünç, soç rőb edes vigaz-
talo tanusagockal egyetembe,
mind addig, mig az puzta-
rol, à kiserterneç völgye-
röl, által menendünç à
meg igert nyugoda-
lomnac földere.

A M E N.

Sum-

S V M M A I A A Z E L S Ö
Könyuerske vigasztalásinak.

¶ Könyeb értelmezt ímez
rőuid Summakat tarcz min-
denkor eszedben:

1. Az mint az dornac tettzet,
vgy lett.
2. Ha à iót el vőtűt az dornat,
à gonozt miert ne vennűt.
3. Méltan szennuedem.
4. Többet érdemlenec.
5. Meg bozattya Isten bínci-
met.
6. Hasznomra miueli az dorn.
7. Nem egyedűl szennuedec.
8. Chrishusis sokat szennuedet
erőttem.
9. Chrishusis egyűtt szennued en
velem.
10. Nem hágy érdm felött meg
kiserterneçi.
11. Segiségűl hiuom az dornat.

A VI

Fogat-

SVMMAIA ELSŐ KÖNYV:

12. Fogatta Isten hogy meg hal-
gat.
13. Könyörül az Isten en raytam.
14. Hatalma az Isten en ray-
tam.
15. Bölts az Isten az ő dolgaiba.
16. Meg nyuggom az őrc élet-
be.

Ez Tizenhat Vigasztalas-
nac errelmit renddel ier ma-
gyarazzuc meg. K i t teis ho-
ua gyakrabban oluassz, anyi-
ual több edes könyeb seget ve-
szed, az WRAT legifegül hi-
uan az mellel.

ELSŐ VIGAZTALO SZÓ.

Az mint az Isten tettzet,
vgy lett.

Ez keücs igerskékből, dra-
ga nemes Vigasztalast vehet-
nec

I. VIGAZTALO SZAVA. 10

nec azoc, kic mindenben czac
az WR Istentül függenec.

Illic azért es szükség min-
den ember nec, mind e fele nya-
ualyaiban, vagy szerencze-
lenlegeben, Mellyec által az ő
lelke meg szomorodic, beteg-
szic, auagy el lankad. Elő szer-
ezt meg gondolni: Hogy Isten
akarattyabol törtint legye az
rayta a nyaualya, Mert az ő a-
karattya nekül, sem io, sem go-
nosz ne törtinhet nec raytunc.
Az mint erről ő maga az WR
Isten, Esaiás Prophetanal,
igy szol: En vagyoc az WR,
es en kiülem nims senki től:
a ki vilagossagot szerzec, es az
feterseget: a ki beke seget adoc,
es az haboru sagot tamaszroc,
en vagyoc az WR, ki mind eze-
ket czeleke szem, Es4: 45. Ismet
A vñ mond

AZ ELSŐ RÉSZÉNEC

mond, Esa: 48. Hald meg Iacob, este Iſrael en Valaſztortom, En vagyoc az, En vagyoc az Elfő, es az Vtölfois. Az en kezem fondalta az földnek kerekſeger, es az en iob kezem terieztette ki az Mennyet, valamínecléni parantſoloc, minygart ielen vagyon.

CHRISTVS Wrunkis ezt így bizonyíttya, Matth: 10. Nemde (vgy mond) két verber árulnake egy pénzre: mind az alral azoc közzül, tſac egy: ic ſem eſic à földre, à ri Atyaroc akarattya nekül. De meg à ti háiatoc ſzalaís, az tinnen ſezeteken ſzamlalua vagyon. Annacokaert ne fellyetec, mert iobac vagyroc ſockalís az verbeknel.

Hal-

I. VIGAZTALO SZAVA.

Halgafsiol rea, it mit beſel. Iyen az WR CHRISTVS: azt mondgya, Hogy IſTEN meg az el verett ala valo verebekreis gondot viſel, es olly ſzorgalmatoſon nęz reaioc, hogy ő nala nélkül: czac egyet ſem fogharnac meg bennec, ſem peng az földre nem eſhernec, Szüksęg azért hogy mind eſmerie öket es ſzamokon tudgya. Kíről à ſ. Irasban ſamtalan bizonyſagor találſ, Hogy az WR Iſten mindeneket tudgya, hallya, es iol iattya. Erről forgaſd meg imez helyeket à ſ. Irasnac, Mint Exod: 3. mond az WR Moyſnec: En vagyoc à te atyadnac Iſtené, az Abrahamnac, Iſaaknac, es Iacobnac Iſtene &c. Lattam (vgy mond) az en nepemnece nyomoruſagat

AZ ELSŐ RESZENEC

gar Aegyptusban, es meg hal-
gattam az ő kialszókát, az oc-
ellen, az kik őket nyomorgat-
tyac, es meg tekintettem az ő
insegeket, es ala szállottam, ho-
gy ki szabadítsam őket az A-
egyptusbelieknek kezéből, &c.
Es egybűr söt helyen, Deute-
ron: 32. 1. Reg: 2. 16. 1. Par: 29.
2. Paral: 16. Iob 28. 31. 42. Psal:
7. 38. Prouerb: 5. 15. 34. Esa: 29.
40. 45. 48. Ierem: 1. 7. 17. 23. 32.
Ezech: 11. Eccles: 16. 17. 23. 39.
Matth: 6. 21. Mar: 2. 14. Luc: 12.
Ioan: 1. 7. 8. 13. 21. Acto: 15. Ro-
man: 8. 1. Thessal: 2. 1. Ioan: 3.
Hebr: 4. Apoc: 2. Ezeckel es
söt rőb effele vigasztalásual az
f. Irsinac biztalsac ő magokat
à hiuec mindenféle nyaualya-
iokba es keresztekbe, iol meg
gondoluan ezis: Hogy ha az
Wr

1. VIGAZTALO SZAVA.

WR Isten ilyen szorgal-
matos gond viselőie az vere-
beknek, hogy ő hire es akarat-
tya nekül, lemmi nekic nem
rőtínheric, Tehat menyíuel
inkab szorgalmatoskodice es
rőtred, noha bűnös legy: Es
nem czac te read, hanem mind
ez egész vilagon valo ember-
ekreis, iokra es gonofokra:
Melly kegyes Atyái gondgya
viselésefől Istennec minden
emberekre, rakua az iras: Eleia
túl fogua mint viselte legyen
gondot az őret felőkre, sa-
zoc meller az istentelenekreis,
az minr ez meg tettzic Ioseph
szauabol, midőn így szola az
ő atyafainac: En vagyoc à Ioseph
à ti atyarokfia, à kirtí A-
egyptusba el adtatoc vala, De
ne féllyetec azért, es ne gondol-
lyaz

AZ ELSŐ RESZENEC

lyatocazt, hogy erőtte hara-
godgyam reatoc, hogy ide el
adaroc engemet, Mert a ti eze-
reteknec meg tartasáert, elől
boczatta az Isten ide engemet,
Mert két eztendeie imar hogy
dragalag vagyon az orfagba,
De meg öt eztendeie vagyon
ide elő, kibe sem fantnac, sem
aratnac, De ime az Isten en-
gem azért küldette elől, hogy
riteket meg tartson es meg sza-
badítson, nagy szabadtatnac
alrta. Annac okaert nem ti bo-
czattatoc elől ide engem, ha-
nem az Isten, ki Pharaonac A-
ryaua tette engem, es Wrra az
ő egefz hazan, es Egyprus or-
fzagnac feiedelmeue, Gen: 45.
Ismet Gen: 50. mond Ioseph:
Ne fellyetec azért, Mert en az
Istent akarattyanc engedec
min-

13

I. VIGAZTALO SZAVA.

mindenekbe. Iollehet ti gono-
sul ilyekezterec tenni en ve-
lem, de az Isten őr akart teñi,
hogy azt ferzene, a mi ez mai
nap nyilván vagyon, sőt nep-
nec eltarasara. Masut Deu-
teron: 8. Mond Moyses az egefz
Israelnec: Az WR alazta volt
meg teged, es ehseget boczata
read, es Mannaul etere teged,
kír sem te, sem a re Aryaid soha
nem lattatoc añac előtte, hogy
meg mutassa teneked, Hogy
az ember nem czac kenyerrrel
él, hanem mindenuel, valami
az WR na c száibol kíiő. Az
te ruhazatod meg nem oult te
raytad, es a te labaid meg sem
dagadoztanac ez negyuen eze-
tendeig. Ezből meg esmer-
hedd a te szíuedben, hogy az
WR a re Istened neuelt legyē
tege-

AZ ELSŐ RESZENEC

tegedet, miként az Atya nevel-
 li az ő fiat. Azonkeppen
 oluafd meg, 1. Reg: 19. Melly
 nagy gondgya volt Istennek
 a ra, hogy az ő nepenec io fe-
 iedelmet adgyon. Iſmet mond
 à Bölts: Te viléſ gondot min-
 denekre, Sapien: 12. Iſmet az
 Iſtiu Tobiaſnac hazafſagabol
 is meg retrzic, az Iſtennec min-
 den embereknec dolgaira va-
 lo ſzorgalmasos gond viſele-
 ſe, Mert az ő engedelmeböl az
 gonofz ſzellet Saranac az Ra-
 guel Leanyanac her markaiat
 egy mas vran meg ölte, hogy
 az Sara meg rartarnec az iſtiu
 Tobiaſnac hazas tarſafagara,
 Tob: 6. Oluafd meg ſ. lobnac
 9. es 12. rēſt, es Davidnac 193.
 114. Pfalmuſit. Kikből el amel-
 koldo dolgokat ranulharſ az
 Iſten-

1. VIGAZTALO SZAVA.

Iſtennec reanc valo gond viſe-
 leſeről, Hogy ő ſzent Felſege
 nem czac ez vilagi életre, hanem az
 öröc életünkre,
 rőlis nagy gondot viſel, Mert
 arra boczattais az ő ſzent Fiar
 ez vilagra, hogy mind azok-
 nac valakic ő benne hiſnec ő
 öröc életre adna, Ioan: 3. à mint
 maga ſelölis az WR CHRISTVS
 azt mondgya Mar: 2. Hogy ő
 azért iött legyen ez vilagra,
 hogy à bünſeket poenitentia-
 ra hiwna. Kir ſ. Palis így bi-
 zonitya, 1. Timoth: 1. Bizony
 ſo ez, es melto mindenkeppen
 el hitelre, Hogy az Ieſus Chri-
 ſtus ez vilagra iött legyen, az
 bünſeknec iduſſegere. Ha
 azért az WR Iſten az ő ſz. Fiar
 adra valſagul minekűnc, re-
 har egyebeket hogy nem adna
 ő ve-

AZ ELSŐ RESZENEC

ő vele egyetemben, mind mar-
har, io egesseger, es testi olta-
mar. Mert az WR Christus
önnen magais biztat minket
es azt mondgya: Hogy min-
denic haünc szála szamlalua
vagyön a mi feiünké, es hogy
Isten akarattyá nekül czac egy
sem eshetic le feiünkről. Oh
ördög Isten, ki merne, vagy ki-
tül lehetne ezt el hinni, Hogy
Isten az mi szerelmes Aryanc,
illy igen forgalmazos gondor
visel rolunc bünösekről, hogy
ha az ő egyetlen egy Fia, (ki
menyekből le szállor, az Arya-
nac akarattyat meg nyilatkoz-
tatni) maineküncc nem monda-
naia. Kin f: Dauidis czudal-
kozuan, mond: Miczoda az
Ember, hogy emlekezel felő-
le? es az embernek fia, hogy ő
rola

I. VIGAZTALO SZAVA.

rola szorgalmazoskodol? De
inkab miczoda egy hay szal?
Nemde leg alabvaló tagiac az
embernek, es vgy mint vala-
mi holt dolog? Mind az altal
illy igen szorgalmazoskodic
Isten, hogy meg szamlalta ő-
ket, es iol tudgya menyí hay
szalat viselsz a te feieden: Te-
har vallyon nem nagyobb gon-
dor visele ő az te egeß tested-
ről, es vallyon nem tudgyac
menyi tagod, forgo czontod,
ered, inad, neked testedben le-
gyen. Nosza hit akar nam la-
ni, hogy ha az ördögök mind
nyaian kic pokolban vadnac,
(noha igen erősec es hatalmas
foc) vagy penig ez világi go-
nosz embernek, kic kegyetlenek,
hogy neked egy haiad szalat-
is meg haythallac, nem hogy
ki

AZ ELSŐ RESZENEC

ki szakazthassanak, az te fent
Mennyei Aryadnac híre vagy
akarattya nekül, Inkab fel kel-
lene az egei Mennyei Angya-
loknac, es minden teremtet al-
latolknac rohanni az te meg ol-
talmazasodra. Hogy penig ez
mostani nyaualyaban estel, az,
mind a te Mennyei f. Aryad-
nac akarattya szerint lett, Esa:
45. es mint touab meg hallod,
az te sociodra törtint neked.
Az Első Samuel Könyuenec
masodicefzeben, Szent Anna
afzony így enekel: Az WR öl
(vgy mond) meg, es ő eleue-
nit, pokolban vílzen, es ismer
vílza hoz, ő szegenit, es meg-
is kazdagit, ő alaz meg, es is-
mer fel magasztal: Az az: min-
denec, mint Isten akaria, vgy
leszne: es nē vgy mint az ör-
dög,

I. VIGAZTALO SZAVA.

dög, vagy penig valami te-
remtet alatt. Szent Iobis azt
mondgya: Az WR adta, es az
WR vette el: Iob 1. Szent Iob
mikor hallana az ő folgairul,
hogy a Chaldeusok ő neki min-
denféle barmat el haytottac es
el vertec volna, czac azt mon-
gya: Hogy az WR vette el. Ez
alatt penig azt akaria ielente-
ni, Hogy ha Isten akarattya nē
lett volna, es Isten őket rea nē
szabadította volna, hát nyil-
uan az őuenec békét hadrac
volna.

Erre tanyit penig az Szaz
hetedic Psalmusis igen sepen,
es Syrachis Ecclesiastic: 11. es
azt mondgya: Hogy minden-
féle nyaualya Istenül is, Tud-
ni illic, szegenység, foglág, be-
tegseg, rengeri haboruság, al-
kol

AZ ELSŐ RESZENEC

kolmarlan idő, hadac, és vgr-
ontafoc, és egyeb áftele. Ez
Pfalmost oluafel egy nihan
for. Miuel hogy ezec így vad-
nac, ne ketelkegyel hát, Hogy
ez mostani nyomorufagod ne-
ked Isten kegyelmes akaraya
ferint nem törtint volna, An-
nac okaert tűry és szenuedgy,
Es az fent lobbál mondgyad
egyűrt: A mint az Istennec ter-
tzer, vgy lett: legyen áldor az
ő Neue, Iob 1. Es meg ladd,
ez engedelmeffeguel fóc ior
nyersz róuid nap Istentül, az
mint á iambor lobis. Mert az
bekeffeges tűres á szent Palnac
tanyirafa szerint Roman: 5. fóc
nemes es draga gyümölcszet
nemz az híuekben. Kire min-
ket az iras fóc helyen int, Pro-
uerb: 3. Tob: 2. Matth: 5. 2. Cor: 6.
Gal: 5. Ephes: 4. etc. M A

MASIC VIGAZTA
LO SZO.

Soc iót vőttem Istentül. Auagy:
Ha az iót el vőtűc Istentül, az
gonozt miért ne venűc? Iob 2.

M A S O D S Z O R gondolhat-
sza meg á fegeny iambor lob-
ual, hogy te á re életedben, fóc
szamlalhatatlan ior vőtűc Is-
tentül, Annac okaert meltan
teis eszt ez gonoszt io gyarant
veheted. Az Isten talam neked
egessleges testet, egressleges ta-
gor, es egyebeket ador, mellyes
ket ő fóc hozszu ideig azon io
allapartban tartor meg, Oztan
talam io értelemmelis, eszuel,
es okossagual szeretet tegeder,
Es nagy fóc ideig egressz életed-
ben el raplalt, enned, innod a-
dort, Es talam valami kazdag
fagoris adort: hazzalis, vduar-
ral, selesseguel, es magzattal a-
B ij ian-

AZ ELSŐ RESZENEC

íandekozot, Es soc emberek
uelis szereteter es tisztelteret.
Annac felőtte melled adta az
ő szent Angyalit, kic alral ő te
ged socféle vesedelemtől meg
oltralmazott, es socféle nyaua-
lyabol ki mented, *Psalm: 91.*
Mínd ezeknec felőtte, imez i-
gen felőtte nagy dolog, Hogy
meg az ő egyetlen egy ferető
fent Fiais nem kemellette, ha-
nem te erőtted el karhozot bű-
nősert, halakra adta, hogy te
öröcke elhetnel: *Roman: 8.* mel-
fő tete, nemde minden fő tete-
menit fellyül haladgyae: To-
uabba az ő Neuereis kereztel-
teret *Mar: 16.* Es vgy á Kerezt-
seg alral **C H R I S T V S** keduei-
ert fiaua fogadot, Es ennec fe-
lőtte ennyi ideig engedte ele-
ted, melly időben te az ő ige-
iet

II. VIGAZ TALOSZAVA.

iet es Euangeliomat ritzan hal-
lod, Melly Euangeliomban ő
te neked kegyelmer es borza-
natot ígert, ingyen sz: Fia ked-
ueiert, *Tit: 3.* Oztan az ő Teste-
nec es Vénec Sacramentoma-
tis hozzád vőrted az ő rende-
lese szerint, kinec modgyat
meg irrac az három Euangeli-
stac, sz. Mathe *Matth: 26.* szent
Mark *Mar: 14.* szent Lukás
Luc: 22. es sz: Pális *1. Cor: 11.*
Melly időt á te leleíd öröme-
sini akartac volna, es egyeb
soc Kereztien foglyoc Törőc
országban, es egyebűr, á mint
ez Christus wrunc így magaf-
tallya, monduan: Bodogoc az
szemec, mellyec, lattya á mit
ti lastoc, Mert mondom tinek-
tec, hogy soc Prophetac es Ki-
rallyoc keuantac latni az mit ti
B íj lat

AZ ELSŐ RESZENEC

lartoc, es nem lartac; es hallani
à mirt halloroc, es nem hallor
rac. *Matth: 13. Luc: 10.* De ki
famlalhattyá meg az Istennec
hozzanc való io retemenyit?
Psal: 106. melyet ő nekűnc
nyomorufagunkban, mind e-
gesz életünkben, es mostis o-
rankint meg ielent, *Psal: 145.*
Mi czoda az okaert à te el mur-
lando nyaualyad, ennyi foc
szamralan ki mondhatatlan io
retemenyec ellen? à mint szent
Palis ezent bizoníttya, *Rom: 8.*
monduan: En azt tartom, Ho-
gy ez idő ferint való nyomo-
rufagoc, nem egyenlőc az di-
czőseghöz, mely mi raytunc
ielenendő. De inkább miczoda
à te akar minemű nyaualyad,
fanyarufagid, kic te rayrad a-
kar mi időben történetec, czac
imez

II. VIGAZ TALO SZAVA.

imez egy io terehőzís, Hogy
az ő szent FIA, Istentől neked
aiandekozrator, *Roman: 8.* Es
az ő dragalaros es bűn: nekül
való vgre, te erőrted szegeny
bűnőfert, ki ontatott, *Hebr: 9.*
10. Apoc: 1. Es miczoda az te
nyomorufagoc czac àhoz ke-
pestis: Hogy az ő edes igéieuel
vigaztaltatol, kinec vigazta-
latat sz. Dauid minden kincz-
nel dragabnac tarttya *Psal: 119*
oh ki soknac nem adattac ezec.
Annac okaert túry, es monde-
gyad az szegeny iambor lob-
ual: Hogy ha àtokat el vőtrűc
az WRNAC kezéből, à gonoz-
szokat mire ne vegyűnc el, *Job*
2. Sőt őruendezue es nagy be-
kefeget szíwel szenuedgy min-
denemű nyaualyadat, diczer-
uen es magaztalan az Wrat,
B iij erőrt

AZ ELSŐ RESZENEC

Erőtte halat adgy ő neki, Es
szent Dauiddal együtt mond,
gyad: Mit adgyac viszontac
az WRNAC, minden en velem
valo io tereliert: es ő maga fe-
leluen maganac, mond: Dicze-
ret nec aldozattyau aldozoc
neki, es segítsegiül hiuom az
WRnac Neuert. Es halakar adoc
neki minden ő nepe előt,
Psaln: 116.

HARMADIC VIGAZ-
TALO SZO.

Meg erdemlettem.

HARMADSZOR gondold
meg aztis, Hogy Isten nē cze-
lekefczic veled hamissan ezzel,
hogy Keresztet es egyeb nyo-
morusagor bozarat read, Mert
nyiluan meg erdemletted tulle
az te bűneiddel, es engedet-
len

III. VIGAZTALO SZAVA.

len segeduel, Roman: 2. Gon-
dolhadsza meg, elciful foguan
minde z ideiglen, minemű e-
letben cirel legyen: Talam is-
tent nem mindenkör feretted
mindenek nec felotte, ő neki
nem mindenkör hitrel, az ő se-
gedelembe ketelkedtel, a nyo-
morusagban nem rirtel beke-
uel, őtet nem mindennec fe-
lorte felted, hanem inkább ke-
uely voltal, őtet mind igeie-
uel ő szue meg vtaltad, es aka-
rattya ellen rielekedtel: Talam
neha neha Isten Neuert hiaban-
nis vorted, neha neha talam
arkozodtal, szirkozodtal, ilha-
tarlan keppen minden bűkseg
nekül esküdtel, oztan rirkantis
imadkoztal, es nem igen gyak-
ran adtal halat Isteñec az ő io-
teremenyiről. Touabbat alam
B v az

AZ ELSŐ RESZENEC

az ünneperis sem szentelted
 mindenkor meg, Istennek íge-
 iet nem szorgalmas keppen
 hallottad, ritkan emlékeztél
 róla. A fent Sacramentum
 karis alávalonac alítottad, a-
 uagy talam az ünneper valami
 hitlágos czelekedereckel es be-
 szedeckel mulattad, talam pe-
 nig neha szűleider sem ritel-
 ted, nekic engedetlen voltal,
 sokszor őket haragra indítot-
 tad, Auagy penig ha szolgál-
 vagy szolgáló voltad, talam à
 te wradnac vagy asnyodnac,
 vagy penig Feiedelmednec,
 vagy Tanyitodnac nem min-
 denkor engedél, őket nem hi-
 uen szolgáltad, őket haragra
 indítottad: Talam peniglen
 (hogy ha Attya, vagy Anya
 vagy,) az te gyermerskeider
 es

III. VIGAZTALO SZAVA.

es hazad neper, nem minden-
 kor Isteni felelemhöz tartot-
 tad, es nem okrattad őket az
 Isten tizteffegere, talam inkab
 à te gonof szodual, vagy cze-
 lekedereduel gyakran meg go-
 nosztítottad, Oztan talam à te
 felebarodat nem mindenkor
 szeretted, szinten vgy, mint
 tennen magador, sokfor ő ve-
 le meg haragodtal, ő rea iregy
 kedrel, es őtet gyűlölted, ar-
 koztad, es gonofra igazítottad.
 Touabba talam paraz-
 naságotis miulted, vagy pe-
 niglen szemptelen voltal, fod-
 ban, czelekederedben, gondo-
 laridban, es magad viselefebē,
 Vagy peniglen ha hazas em-
 ber vagy, hát talam nem min-
 denkor szeretted à te felesége-
 der, vgy az mint Isten paran-
 B vi czol-

AZ ELSŐ RESZENEC

czollya, tudni illic, mint a ten-
nen magad refter. Ha peniglen
feleleg vagy, talam reis nem
mindenkor voltal lsten paran-
czolattya szerint, wradnac en-
gedelmes, vagy peniglen nem
izabrad magadat akarattyas-
hoz, ötöt gyakran haragra in-
ditottad, es neha talam nemis
voltal hiw hozza, sem penig
az haz nepnec igazan gond-
gyat nem viselred. Touab-
ba talam lopralis valamir fele-
baratodon, es rayta vsoraskot-
tal, es hamis keppen czalard-
sagual az ouet rüle el idege-
nedred, hamis es rosz marhar-
adtal io gyanant, al irzeuel es
fontual, auagy singuel etel, ta-
lam penig az te munkadban
roft es lankatt voltal, vagy pe-
nig nem forgalmatos keppen
iar

III. VIGAZTALO SZAVA.

22
iartal tizedben, szegenyeket
sem örömeft segitettel, Es ne-
ha merreklelen ettel vagy it-
tal, es hiruauul etel az lsten te-
remter allattyauul, Niha niha
penig hazudtalis, es az te fele-
baratodat ragalmazradis, mel-
lyet te mas embertül bizonyas-
ra nehezen femuedtel volna el,
Es egyeb ez fele a mi bün vol-
na, ki akar melly nagy iambor-
banis szamitalan keppen min-
dennap, minden oraban, söt
minden fem pillantasban tör-
tinheric psal: 19. Vallyon nem
vagy inkab reftes benne. Te-
kintshetfe, mikor illyen ke-
pen te a te bűneidet meg gon-
dolod, Hát kekerelen meg kell
vallanod, hogy nem oknélkül
sanyargattarol, mert verkez-
tel lsten ellen, es az te bűneid-
B vij uel

AZ ELSŐ RESZENEC

uel meg érdemlettel mind eze
 ker, a kikkel mostan büntetel:
 Sör meg nagyobbakarís eñgl.
 De az WR Isten ezeckel teged
 à meg rerefre onsol rfac, Hogy
 efedben veñed magadar es az
 te bűneidnec sokfagar, es meg
 vraluan azokat, sietnel ki rerni
 belőle, nem halasztuan azt nap
 rol napra, *Syrach: 5.* hanem
 hogy vgyan ma, ez nap hoz
 za rery, *Syrach: 18.* es à te bű
 neidben ne heuery. Meg gon
 doluan, hogy az WR azért ké
 sic czac, varuan meg rerefedet,
 hogy az ő Isteni Igassaga sze
 rint, bűned miatt öröcke el ne
 karhozzal: Mert ő szent Felse
 ge nem akaríá hogy valaki el
 vessen, 2. *Pet: 3.* Kíról Eze
 chiel Prophetanalis így szol:
 Eelec (vgy mond) en, Nem a
 ka

III. VIGAZTALO SZAVA.

karom à bűnősnec halalat, Ha
 nem inkább hogy meg rerien
 az ő bűneből, es ellyen, *Ezech:*
 33. Mert könyörülő az WR,
 es igen iol rguó, *Psal: 119.* Iste
 mer: lo, es igaz az WR, Ennec
 okaert okrattya az bűnőseket
 az vron. Oe vezérli az nyaua
 lyasokat igazan, Es tanyírtya
 az nyomorultakat az ő vtar.
 Az WR NA C minden vtaí lre
 galmassag es igaz mondas: A
 zoknac, kic az ő kőrefet es bi
 zonságtetelit meg őrizic.
 Añac okaert meg esmeruen te
 is à te bűnős voltodat, es à mi
 att igen melto ostorat Istennek.
 Mondgyad az sent Dauid Kí
 rallyal egyűtt: Igaz vagy W
 ram, es igaz à te íteled. *Psal:*
 119. Es Michas Prophetaua
 lis: El víselem az WR harag
 iat,

AZ ELSŐ RESZENEC

iat, mert vetkeztem ő neki.
 Mich: 7. Es kery az W r lsten,
 hogy az ő szent Lelkenec alta
 la tēritse meg az ő Aryai irgal-
 massaga ferint, fent Fiaert,
 Es elő veuen az Ieremias Pro-
 phetanac fiauat, Ier: 31. mond-
 gyad: Tērits meg te W ram en-
 gemet, es meg tērec: Mert te
 vagy en lstenem. Es f. Dauid
 ual: Psal: 119. Tegy iol az te
 szolgadual, hogy elhesset, es
 meg őrizzem à te befedidet.
 lsmet: Es vigaszally meg en-
 gemet az en nyomorúsagoma-
 ban: Mert à te befeded meg es
 leuenit engemet. lsmet: Az te
 Irgalmassagod szerint eleue-
 nits meg engemet, es meg őri-
 zem à te szatadnac bizonyaga-
 terelit. lsmet: Mert soc az te
 irgalmassagid: W ram à te ite-
 lered

III. VIGAZTALO SZAVA.

leted ferint eleuenits meg en-
 gemet. Es Psal: 25. Az te Ne-
 uedert, W rā, legy kegyelmes
 az en hamissagomnac: Mert i-
 gen nagy. Mert en olyan va-
 gyoc, mint az el tēueledet iuh:
 Keresd meg az te szolgadar:
 mert az te paranczolatidrol el-
 nem felerkeztem, Psalm: 119.
 Ha azt miueled, hogy elő fē à
 te bűneidet meg vallod lsten
 előtt, es azokat iziued szerint
 meg vralod, es meg esmerez
 az lstenec azoc miat read va-
 lo melto haragiat es kemeny
 ostorat, Nagy kőnyebseger ve-
 szes magadnac belőle, mindē
 fele nyaualyadba: Es annac fe-
 lőtte kegyelmet es boczanator
 nyers azoknac az W r lstenrül,
 Es vegre az őrc eleteris birni
 fogsz az ő lsteni io volta es ir-
 gal-

AZ ELSŐ RESZENEC

galmaffaga ferint, kitért mi nekünk az ő fent Fia keduegr.

Igy czelekedet az Mauriti^{us} Cza^{zar}is, a mikor egy Phocas neu^u Hadnagya, alnokul maganac el foglaluan az Fejedelemseget, Mind felesget, gyermeket fenne lattara le vaggatta előtte, es vtol ő magatis: Az Istennek (bűne miatt valo) nagy igazságos büntetést bekelegetes fiwel tőruen, es magát Isten előtt meg alazuan, Mon^{gya}, Hogy czac az Egben teakintuen, azt mondra volna: Igaz vagy Wram, es igaz a te ítéletedis. Mint ha mondana: Noha az en ítéletem ferint ennekem vgy tertzic, hogy az en foglam Phocas melta^{rt}lan kepen czelekedic velem: De a te igaz ítéleted ferint, igen mel^{tan},

25

IIII. VIGAZTALO SZAVA.

tan, mert nyiluan meg érdem^{lettem}.

NEGYEDIC VIGAZTALO SZO.

Többet érdemlenéc.

NEGYEDSZER gondold meg, Hogy te Istentől fockalis többet érdemlettel, hogy nem mint ez nyomorúság. Sőt inkább vallanod kell, hogy ha Isten minden fele nyaualyar es betegsegetis read ereztene, es meg annac felőtte mindennek müideig valo büntetést borfata^{na} read, Hogy az, nem elegge valo büntetes volna megis, az te bűncidhöz kepest, Mert meeg többre is méltó volnal, vgy mint a pokolra, őrdő^c kar^u hozatra es kenra, mert te olly bűnös vagy, hogy vgyan bűnben

AZ ELSŐ RESZ ENEC

ben fogantattal, es születettel,
Psal: 51. Termeset ferint min-
den bűnre haylando vagy, Ge-
nes: 6. Sőt azon merő bűn va-
gy, es azért egyebet semir sem
erdemlenel, az öröcke való-
kinnal.

Azert ez mostani nyaualyad
nac felőtte, ha minden egyeb
ez világi nyaualyat read erezz
teneis, es vgy annyira meg la-
rogatot volna nagy betegse-
geckel mint Lazari Luc: 16. es
f. lobot Job 2. hogy gyermeke-
segedről foguan mind egeft el-
redig, egy izegenyből poklos
ember volnal, kelyefeckel es e-
gyeb tested fogyarkozasaua-
ly vagy rabsagual, vagy kir val-
lással: Mi volna ez megis az ör-
röc karhozathoz kepest? hol-
ki mondhatatlan kín es gyö-
re

IIII. VIGAZTALO SZAVA.

redes leszen öröcke, a gonosz
lelki esmerettel egyetemben,
Matth: 22. 25. De miczoda ez
világi, amaz öröcke valohoz
kepest? Czac annyi lints, mint
egy Mak sem egy nagy Hegy
ellen, vagy mint egy czöp víz
volna az Tenger ellen. An-
nac okaert tfac mind merő ke-
gyelem, es Atyai irgalmassag,
hogy lsten ez világi nyaua-
lyackal sanyargar. De inkább
hogy egy ragodatis eppé had-
gya, vagy egy sem pillantásig
hagy elned, es hogy hirtelen el-
nem vest, mint regen ez vila-
got el vezte özön vízzel, Gen:
7. Sodomac kenykőues tűzzel
Gen: 19. Nadabot es Abihut az
Aaron fiait tűzzel emezte meg
Leuitic: 10. Korah, Darhant,
es Abiramot mindē hozza tar-
to-

AZ ELSŐ RESZENEC

tozokkal, es azoknac minden-
féle marhaíokkal egyetembe,
az földet kérfele szakasztuan
alartoc, eleuenen pokolra ala-
tábita, es az földet be burita:
kie rfac Moyses es Aaron (mint
Isten kepebeliec) ellen tamad-
tac vala. Es ismer azoc kiüül,
à kiker à föld el nyelte, Korah
ual együtt, Az Israel nepe köz-
zül, Tizen negy ezer es hee-
szaz embert czapas által vezte
el az WR, czac az miatt, hogy
az Korah &c. veszedelmert
Moyses es Aaron ellen morgo-
lodrac, Numer: 16. Ha azert az
WR Isten illy kemeny bünre-
teffel bünterte regen azokat, à
kie czac az ő kepebeli szolgac
ellen vétkeztekis: Menyüel
inkab meg érdemlertel te fáz-
for valo nagyob büntetést, ez
vi

IIII. VIGAZTALO SZAVA.

vilagi mindenféle nyaualya-
nal, mint ki egefeletredben ő
f. Felsege ellen izamralanszor
vétkeztel, à kiert méltan az ő
róc karhozatrais verhetne. De
ő fent Felsege, à mint f. Dauid
mondgya psal: 103. Nem cze-
lekedic mi velűnc az mi bűne-
inc ferint: Sem fizet minékűnc
à mi hamissaginc ferint. Mert
irgalmas es kegyelmes az WR:
Tűrő, es nagy iolteuő. Nofa
hár ez okaert legy töredelmes
es adgy hár az io Istenec,
hogy illyen kegyelmesen cze-
lekedic velűnc bűnőseckel. Es
mondgyad Ieremias Prophe-
taual egyetembe, Tren: 3. Czac
az ő io volta (vgy mond) az
Oka, hogy rellyesleguel véget
nem tett mi velűnc. Oe neki le-
gyen diczeret es hala adas,
mind öröcke, Amen.

AZ ELSŐ RESZENEC

Szükség az igaz töredelmes embernek, először ez első Tanúságoc szerint, az ő bűnös volta-
ról gondolkodni, hogy igaz Pœ-
nitentiat tarthasson. Immar az-
zoc mellet igen drága Vigasztala-
sot követhetnek.

OET OEDIC VIGAZA

TALO SZO.

Híszem bűnöm bocsánattyat.
Gondold meg ő I D S Z E R,
Hogy ígert legyen neked Isten
kegyelme, bűnődnek bocsá-
nattyat, az ő szerelmes Fiaert
C H R I S T V S Iesusert, Añ: 10.
Es örömeft elis akaria a te bű-
néidet feleyneni, noha sőt le-
gyen, Matth: 9. Mich: 7. Es te
baratod es szerelmes Aryad a-
kar lenni, Psal: 103. hogy ha-
czac Christussal biztatod ma-
ga-

V. VIGAZTALO SZAVA.

gadar Roman: 8. Mert így va-
gyon meg írva Ezechielnel, E-
zech: 33. Eelece, azt monda-
gya az WR, Nem akarom az
bűnősnec elvestet, hanem hogy
meg térjen az ő bűneből, es el-
lyen. Hogy pedig Isten írt a bű-
nőseknek haláláról es életéről
szól, azzal az örök életet írti.
Mert hogy ha tñac ez világ ha-
lálról es életéről volna, hat nem
lehetne allando ez ígeret, mi-
uel hogy vgyan meg kell az
istenteleennek halni, baror szin-
ten meg térjenis bűneből, E-
zech: 18. Meg térni pedig az
bűnből, es azt vialni, semí nē
egyeb: Hanem Isten előtt ma-
gar bűnősnec esmerni, 1. Ioñ: 1.
pœnitentiat tartani, es bankod-
ni az meg lett bűnön, es I E S V S
Christusban hinni, Ioan: 3. 6.

C

Az

AZ ELSŐ RESZENEC

Az az, Hogy minden bizoal-
munkat czac az Christusban
vefűc, hogy nekűnc az Isten
Christusfert, könyörgesűnkre
kegyelmes lefen, es bűnűnkert
meg boczattya, Rom: 5. Gal: 3.
2. Corinb: 5. Ez vran penig kő-
uerkőzic az életnek megvalto-
zása, hogy külső keppen is iam
bórrá leitzen oztan az ember,
Eph: 4. Iger penig Isten it ez
mondásban, neked, es mindē
bűnőseknec, kic ő hozza ha-
io' nac, örőc életet, Ioan: 3. E-
zech: 18. Ki bizonyyara nagy
igeret, es vgyan hiheretlen az
emberi okossagnac. Hogy Isten
mi hozzanc bűnősekhöz, es
minden istentelenhöz, ez egeš
földnec kerek segeben kic vad-
nac, (kic noha ektelenül ver-
kez nec ellene, es sokfor harag-
rais

V. VIGAZTALO SZAVA.

rais indittyac,) ilyen akarats
ual legyen, hogy ezt meri mon-
dani: Hogy ő neki lemmi ked-
ue ninczen az bűnős halalahā.
Az az, örőcest akarna, Hogy
minden bűnős idűszűlne, es ő
hozza tərne, hogy ő is ne kefe-
riter nec, Igassaga ferint, el kar-
hoztatni őker. Miuel hogy az
emberi okosság nehezen hihe-
ti el: Azokaert Isten megis ef-
küšic rayta, Es azt mondgya:
Ezech: 33. Az melly igaz (vgy
mond) hogy élet en, olly i-
gan mondom, hogy semmi ked-
uem nints az bűnősnec halala-
ban, &c. Szent Peter Aposto-
lis ez fogadasat Istennec bizo-
nyituan, 2. Pet: 3. mond: Ho-
szu ideiglen valo tűrest reszen
az WR mi erőttűnc, mikoron
nē akaria hogy valakic el vef-
C ij fe

AZ ELSŐ RESZENEC

fenec, hanem hogy mindene-
ket az életnek meg tobbitafara
vigyen &c. Ez igen nagy do-
log, Hogy az Isten mi erőttűnc
gonof emberekert, ilyen igen
nagyon (tudni illic) ő magara
esküszic, Melly dolog, iele az
mi hozzanc rízza fiwból valo
nagy szerelmenec es nagy ke-
uanlaganac, hogy mi iduöz-
züllyűnc. Mint ha azt mon-
dana: Im hol (vgy mond) ho-
gy nyíluabban meg esmerhes-
tetec, hogy io akarotoc legyec,
es hogy igen keuannam hogy
hínnetec ennekem: Annac oka-
ert im nem tsac szoual ígerem,
hanem en magamatis Zalogs-
ban verem tinekrec, mert nin-
czen semmi nagyob, kit zalog-
ban verhetnec tinekrec, en ma-
gamnal: Az melly igaz hogy
élec,

V. VIGAZTALO SZAVA.

30
élec, es hogy Isten vagyoc, Ba-
tor ha meg nem rartom tinek-
rec az mit ígertem, hát nem a-
karoc Isten touab lennem. No
azert, vallyon mit érdemlene
az az ember, à ki Istent ezben
meg hazudrolna? Meg hazud-
tolyac penig őtet mindnyaian
azoc, kic ő neki nem hisznec,
kiert elis karhoznac, Mar: 16.
mert mikor Isten ezt mongya,
Az melly igaz (vgy mond,)
hogy en élec: Binten vgy nem
akarom az bűnősnec el vefret,
hanem hogy meg tērien az ő
bűneből, es ellyen. Te pedig
ollyankor te magadban eszt
mondanad: Nem híhetē (vgy
mond) hogy Isten engemet il-
met hozza fogadgyon, ha bin-
ten meg tērekis. A mint Cain-
is monda Gen:4. Ez ketelkedes
C ij sem-

AZ ELSŐ RESZENEC

feml nē egyeb, hanem mint ha
 asz mondanad, hogy hazud az
 Isten, kintul oltalmazzon meg
 ő f. fellege beűnket. Mert az
 Isten nem hazud, *Malach: 3.*
 Hanem inkább emlekezzel meg
 az wr Christushnac draga mon-
 dasarol, *Mar: 2.* Nem azért iős-
 tem, hogy azokat hiwiam poe-
 nitentiara, à kic igazaknac ite-
 lic magokar, hanem azokat, az
 kic bűnőseknek. Es sz, *Mathe-*
nalis mond, *Matth: 11.* Iőueret
 ide en hozzam mindnyaián,
 valakic, faradua es terhelue
 vartoc, es en meg nyugorlac
 tireket. Vegyerec fel ti reatoc
 az en igamat, es tanullyatoc en
 rülem, hogy kegyelmes legyec
 es alazaros fiuü, es nyugodal-
 mar lőltre az ti lelketeknek,
 Mert az en igam hafnos, es az
 en terhem könyü. No

V. VIGAZTALO SZAVA.

No nallyunc azokaert meg
 tőb Vigasztalo mondasokatis,
 melfben neked es minden bű-
 nőseknekis, az őrc élet es bűn
 boczanat nyuytatoc. Mint *1o^a*
an: 3. Vgy sereze az Isten ez vi-
 lagot, (az az, ez vilagban va-
 lo minden embereket) Hogy
 az ő egyetlen egy FIAT ada-
 rōtte, hogy minden à ki ő ben
 ne hiszen, el ne vezzen: hanem
 őrcöke ellyen. It ez monda-
 ban ismet hallod, Hogy Isten
 mind azokat kic Christusban
 hisz, bűnőkert el nem akar-
 ia őket vezteni, hanem inkább,
 hogy életet legyen. Szent la-
 nolis ezert bizonyitya *1. 1o^a: 4.*
 monduan: Ezben jelent meg
 az Istennec szerelme mi hoz-
 zanc, Hogy az ő egyetlen egy
 FIAT boczatta ez vilagra, ho-
 C iij gy

AZ ELSŐ RESZENEC

gy ellyűnc ő általa. Ezben va-
gyon a szereter, nem hogy mi
izeretűc legyen az Isten, ha-
nem hogy ő szereter legyen
minket, es el boczatra az ő Fi-
at, hogy az mi bűnűnkert en-
geztelő lenne. Mond f. Pális
Roman: 5. Aianlya kediglen mi
nekűnc az Isten, az ő mi hoz-
zanc való szerelmer, ezzel: Ho-
gy mikoron meg bűnűsec vol-
nanc, az CHRISTVS mi erő-
tűnc hala meg, Annac okaert
sokat inkább meg menekedűnc
az haragtul ő általa, meg iga-
zultatuan az ő Vreuel, &c.
Ismert mond Col: 2. Tűs miko-
ron meg holtaroc volna az ti
bűneiteknek, es testeteknek mi-
atta, melly körül meteletlen
vala, ő vele egyetembe (a Chri-
stussal) meg eleuenite, meg bo-
czat

V. VIGAZTALO SZAVA.

32
czatuan nekűnc minden bűne
inket, es el veű az mi ellenűnc
valo keze irast, melly ellenűnc
vala minekűnc, a Törueynec
paranczolatinae általa, es azt
el veue közzűlűnc, es a Kerezt
fihoz szegeze, es az pokolbeli
hatalmas Feiedelmeket meg
foztuan, mindeneknek lattara
győzedelmet vőn azokrol, ő
maganac általa. Szent Peteris
igy ízol, Act: 10. Minden
Prophetac (vgy mond) bizon-
sagot tes nec ez Christus felől,
Hogy az ő Neueben bűn bot-
sanattyar vegyenec mindnya-
ian azoc, a kik ő benne his nec.
Hogy ha peniglen te ertzed te
magadban, hogy te egy bűnűs
ember vagy, es hogy sokszor
az te WRADAT Istenedet, es
szerelmes Teremtődet, a te bű-

C v ne

AZ ELSŐ RÉSZENEC

neiduel meg haragitottad.
 Melly czelekedetuel minden-
 fele ez vilagi es öröcke valo
 bűnterest meg érdemlettel: Ez
 zeket hogy ha érzed, (az mint
 mondam,) magadban, hát fi-
 ued ferint meg vraluā a bűnt,
 fannyad, bannyad, es vallyad
 hogy nem iol czelekedtel. Az
 mielte az Bethulia varosbeli-
 ekis, midőn Holofernes reaioc
 fallorta volna a varost, es val-
 last reuen az ő hamissagokrol,
 mondanac: Vekerztűnc az mi
 Aryainckal, hamissan rseleked
 tűnc: es istentelenül eltűnc, De
 teirgalmas vagy, azert kő-
 nyörülly mi raytunc, &c. 1u-
 dith 7. Es mint a Tekozlo fu-
 is czelekedec, Luc: 15. holott
 így szol: Aryam, vekerztem az
 Meny ellen, este ellened, &c.

Sz:Pe-

V. VIGAZTALO SZAVA.

Sz. Peteris haromszor egy mas
 vran meg tagaduan az Vrat,
 keferuelen siratta bűnt, Mat:
 26. es a több hiuekis, az ő bű-
 nōken bankoduan, azt tellyes
 fiwel vtaltac, es annac bozsa-
 nattyaert esedeztec, kīr megis
 nyertec. Teis azert a te bűned
 miatt ne essel ketsegbē, hanem
 biztalsd magadat ez fele pelda-
 iokual a regi fenteknec, es dra-
 ga vigasztalo igeretiucl lstenec
 es semmit ne ketelkedgyel ez-
 ben, hogy lsten neked kegyel-
 mes leszen, Mert az lsten nem
 vgy haragfic mint az ember,
 hogy magat meg engesztelni
 nē hadna, Iudith 8. azert a te kő-
 nyörgesedre nekedis meg bo-
 czatty minden bűnedet, czac
 az IESVS CHRISIVS ked-
 ueert, Ephes: 1. es így bizony
 C VI ke-

AZ ELSŐ RESZENEC

kegyelmes Istened lefen neked
mindenkoron menyekben. I.
Timoth: 1. Kinc io voltat a-
ianluā Dauid Psal: 103. mond:
Irgalmas es kegyelmes az W r,
Tűrő es nagy io! tőűő. Nem
feddő dic mindenha: haragot
sem tart mind örőcke. Nem
czelekedic mi velűnc à mi bű-
nűnc szerint: Sem fizet mine-
kűnc à mi hamislaginc ferint.
Mert az menyuel magasb
(vgy mond) à Meny az föld-
nel: annyiul meg haladgya
az ő Kegyelmelege azokar, à
kic ötet felic. Melly mēfze
az Nap kelet az Nap nyugar-
tul: olly mēfze tauoztatya tū
lőnc à mi bűneinket. Mikep-
pen az Arya könyörűl az fia-
kon: így könyörűl az W r a-
zokon, kik ötet felic. Mert ő
tud

V. VIGAZTALO SZAVA.

34
tudgya, minēmū alkotmany
legyűnc: meg emlekezie arról,
hogy por vagyunc. Iſmet: Az
W r nac kegyelmēlege mind
örőckön örőcke azokon, kik
ötet felic: Es az ő Igassaga mag-
zatyokrol magzatyokra. It
vedd eſedben, kiker keduel-
lyen az Iſten, tudni illic, min-
den Pœnitentia rarto bűnőse-
ket, kik nec kőzibe famlaly te-
is magadar. De hogy inkább
meg bizonyosul, Hogy ez ſele
kegyes iſgereti Iſtennec te read-
is nēz nec. Annac okaert meg
emlekezzel az w r I es v s Chri-
ſtus nac vęgő paranczolatya-
rol, Matth: 28. Es hozzaſo: (az
ő Tanyituanhoz) járuluan az
I es v s, ſzola ő nekic, eſzt
monduan: Minden haralom
ennekem adator, az Menyben,
C vñ es

AZ ELSŐ RESZENEC

es a földön. Annac okaert men-
nyetec el, es tanyitlatoc mindē
nepeket, es kereztellyeket meg
ōket, Aryanac, es a Fiunac, es a
fent Leleknece Neueben, &c.
Es Mar: 16. Mennyetec el mind
ez egeſ vilagra, es predikal-
lyatoc az Euangeliomot min-
den teremtet allarnac. Valaki
hiſen es meg kereztelkedic, id-
uōzúl. A ki kedig nem hiſen,
el karhozic. Ez igekbē hallod
hogy CHRISTVS WRVNC
azt paranczollya az ō Tanyit-
uaninac, Hogy mind ez ſzeles
vilagon valo teremtet allarnac
(az az, mindē embereknece, kic
kōzzúl reged ſem rekeſzt ki,)
predikallyanac az Euangelio-
mot, az az, ōruenderes izene-
tet, kibe minden Poenitentia
tarto bűnōſeknece, bűnōc bo-
cza:

V. VIGAZTALO SZAVA.

35
czanattya hirdettetie, valakic
meg kereztelkeduen, azt ma-
gokhoz erōs hituel kapczol-
lyac. Teis azert meg emle-
kezzel az te Kereſztſegedrōl,
Hogy meg kereztelkedtel, A-
ryanac, Fiunac, es ſ. Leleknece
neuebē, Mar: 16. Es nē valamē
embernece neueben. A mint ſ.
Pal mond az Corinthusbelieka-
nece, ſeduen ōket verſengefeke-
ert, 1. Cor: 1. Pal ſeſiterette ti es
rōtterece auagy Pal neuebe ke-
reztelkedtetek meg. Halar a-
doc az Iſtennec, hogy ſenkit nē
kereztelte kōzzūlterec, hanem
czac Crispuſt es Gauiſt: hogy
valaki ne mondana, Hogy az
en neuembe kereztelte legyen.
Melly kereztſegben neked, es
minden embernece, az Iſten az
ō ſ. Lelket adgya Zalogul,
A cē:

AZ ELSŐ RESZENEC

Aktor: 19. Kiról f. Pal így fol:
 1. Corin: 12. Mindnyáian egy
 Leleknec általa keresztelke-
 tűnc meg, hogy egy Test legy-
 űnc, akár Sido, akár Görög-
 gőc, akár folgac, es akár sza-
 badosoc legyűnc, &c. Es Chri-
 stusfert fiaua fogador tegeder,
 Kit f. Pal így bizonyít, Gal: 3.
 Mert valamenyin meg kereszt-
 telkedtetec, mindnyáian az
 Christust ölrőztetec fel: It nin-
 czen Sido, nintsen Görög, nin-
 czen folga, nintsen szabados,
 nintsen firiu, sem afonyi allar.
 Mert ti minnyáian egyec vad-
 roc az Christus Iesusba, hogy
 ha kedig Christuse vadroc, re-
 har Abrahamnac magzatijs,
 es az ígeret szerint örökösőc.
 Ísmer Tit: 3. mond: De minéc
 vtanna az mi I D V Ö Z I R Ö
 Iste

V. VIGAZ TALO SZAVA.

Istenünk nec io volta, es az em-
 berekhöz való szerelme meg
 ielent volna, Nem az meg iga-
 zulasnac czelekedetieert, mel-
 lyeket mi teszűnc vala, Hanem
 az ő irgalmassaga ferint idős-
 zite minket, Az wjonnan va-
 lo születes nec főrdie által, es a
 bent Leleknec meg wjrafnac
 általa, kit nagy bőwseguel ki-
 ontá mi reanc, à I E S U S Chri-
 stusnac à mi Iduőzitenknec ala-
 tala, Hogy az ő Kegyelmesse-
 geből meg igazuluan, örökös-
 si legyűnc az örök élet nec, re-
 menleg ferint, Bizony ez be-
 szed. Touabba meg emle-
 kezzel, Hogy az te bűneidről,
 Istennec gyakorra vallast ret-
 tel, Es az Egyhazi szőmelyről
 azokrol oldozatott kerted, es
 vőtted, Mellyet az WR Chri-
 stus

AZ ELSŐ RÉSZENEC

ftus az mi romlor voltunkar
latuan, a Kereztyeni Anya fent
Egyhaznac hadra, minekunc
bunös embereknek vigasztala
lara, es hafnara: Vgy, hogy ne
ezac az Egyhazi fömelynek,
hanem egyeb Kereztyen em
bernekis hatalma legyen (az
időnek minvolta es fűkeze fe
rinc,) bűnt meg bocsátani, es
azt meg tartani, az Meny or
szágot be zární, es azt fel nyit
ni, bizonynyal el hiuen annac
határo volta, hogy ha iol es
lendnek vele. Erről így szol
f. lanos, Ioan: 20. I e s v s lehel
uen az ő Tanyituanira, mon
da ő nekik: Vegyetec el a fent
Lelker, Valakiknek meg bor
sátatoc bűnök, meg borfa
rtatnac ő nekik: Valakiknek
meg tarrand gyatoc, meg tart
ua

V. VIGAZTALOSZAYA.

ua vadnac. Szent Mathenal
Matth: 18. mond Christus W=
runc: Bizony mondom tinek=
tec, valamit éz földön meg kő=
tőzendétec, meg kötőzue le=
ffen Menyekbenis: Es valamit
ez földön meg oldozando=
toc, Menyekbennis oldoz=
ua leffen. Végezetre meg
emlekezzel arrolis, Hogy az
WR Vaczoraiahozis egy ni=
hanfor iartal legyen, es azt lel=
ki keppen hozzad vőtted, az
WR CHRISTVS NAC rendes
lefe es paranczolatya ferint,
Kibe teneked az ő Tester, en=
ned: es az ő Vgeret, innod ad=
gya, ezt monduan: Matth: 26.
Vegyerec el, egyerec, ez az en
Testem. Es: lgyaroc ezből min
nyaian. Ez az en Vgerem, mell'
az wy Testamentomnac vere,
melly

AZ ELSŐ RESZÉNEC

melly főkakert ki ontatic, bű-
nősknec meg boczanattyara.
Mar: 14. Luc: 22. Akaria az-
ert az WR CHRISTVS az te
hitedet ezzel meg erősíteni, fel-
ramaztani, es vastagítani, ho-
gy bizonynyara azrol meg el-
merhessed, hogy te is egyike
legy azoknac, kiket ő feres, es
kikert ő az ő Testet halálra ad-
ta, es az ő Vércet ki ontotta az
Kereztfa, Col: 1. Ephes: 1. 2.
Gal: 3. Imhol immar, így nem
czac hallod, hanem larod es
érzedis, es vgyan meg tapaz-
talharod, Hogy Mennyekben
CHRISTVS kedueiert, neked
kegyelmes Istened, es Aryad va-
gyon, Luc: 6. vallyon mit akar-
mar többet? No azért, rűy
es biztald magadar, az Isten
Kegyelmouel, melly neked
Chris

V. VIGAZTALO SZAVA.

38

Christus altal ígerteter. Es
mondgyad ezt te magadban,
sz: Daidnac Psalmula ferint:
Hogy ha fínten nalunc fóc az
bűn, vgyan rób azért Istennel
az kegyelem. Mert nagy mind
az egig az Wnacio volta: es
az ő hitsege mind az felhőig
ér, Psal: 57. 108. Melly, min-
den reguel meg wijul felő-
tűnc, Tren: 3. Tehat ha egye-
sb minden el vesneis, es te ma-
gad vgyan meg égnelis, Am-
hagy iarianac ezec, czac ma-
radgyon meg az Istennec io
kedue rayrad. Azert mond-
gyad à fent Pallal: Roman: 8.
Az Istennec ferelmetul miczo-
da fakazthatna el: Tömlörze,
fegyuere, fegenysege, gyalaz-
zare, auagy az halal? Mint ha
mondana: bizony semmi nem,
Az

AZ ELSŐ RESZENEC

A mint Psal: 73. vagy on meg
írva, kit mond gy el te is: Ha te
vagy en velem, semmit nem
gondolok sem Mennyuel, sem
földuel. Mikor on meg fogyas-
kozik mind testem, s mind lel-
kem; mind az által, te vagy ó-
róc WR I s r e n, az en litem
nec bizodalma, es az en refem.
Ismet Psal: 23. Es ha valaha ta-
randoc a halálnac arnyekana-
völgyeben is, nem félec ve-
delemül: Mert te vagy en ve-
lem. Az te vesőd es az te pal-
tad: azoc vigaztálnac enges-
met. Te kefitef Azalt en előt-
tem ellenséginneclattara: O-
layual kened meg az en leie-
mer: &c. Ismet Psal: 27. Az
WR en vilagoitom es meg fa-
baditom, kitül felnecc Az WR
az en életemnecc erőssége: kitül
jhed-

V. VIGAZTALO SZAVA.

39
jednecc Ismet Psal: 56. Nyil-
uan rudom ezt, Hogy lstenem
vagy on. lstenbe bizom, kinec
igeiebe diczőkedem: Az WR
ba bizom, kinec beszedebe
győnyörkedem. Bizom az
lstenbe: Nem félec: Mit tehet-
ne ennekem az ember? Az tē
fogadalid nalam vadnac, WR
lsten. Diczereteccl fizetec te-
neked. Mert te meg menter-
red lelke mer az halálul, nyil-
uan az en labaimar esestül, ho-
gy tarhassac az lstennecc előtte,
az előknec vilagosságaba. Es
ismet Psal: 84. Seregeknecc W-
ra, Bodog ember az, az ki te-
benned bizic. WR lsten, Ne-
rauozzal el tőlem: Sies segitse-
gemre. Psal: 71.

HATODIC VIGAZ-
TALO SZO.

AZ ELSŐ RÉSZENEG

Soc hasznomra mielő az kevés
nyaualyat az Iſr.

HATODSZOR gondold
meg azis, Hogy ez mostani
Kerezted, vagy nyomorufa-
god, nem karodra, hanem na-
gy soc külömb külömb szép
hasznodra vagyon. Mint f. A-
gostonnis mondgya: Olly io
(vgy mond) az Isten, Hogy so-
ha nem engedne semmi olly go-
nozt törtinni, Hogy ha valami
jobbár nem akar na belőle fer-
zeni. Így föl penig fent Palis,
Roman: 8. Iol tudgyuc, Hogy
az Isten feretőknek, mindenec
iaukra szolgaltatnac,

No azért lassuc meg, Mire
legyen io az Kerezt, az az, Ez
világi nyaualyanac Mi haszna
legyen. Melly dolgot igen
fűkseg meg tudni: Es minden
nya-

VI. VIGAZTALO SZAVA.

40

nyaualyainkban, vigaztalas-
ert meg gondolni.

ELSŐ HASZNA: Emlekeze-
ter bennünk az Kerezt, vagy a
nyaualya, az mi WRVNC, Te-
remtőnc Istenünkre, az mint
f. David Psalmusból meg ter-
ezic, Mint Psal: 18. mond: Mi-
koron forongattatnanac enge-
met, segítségű hiuan az Wrat,
es Istenemhöz kialtec, &É. Iſ-
met Psal: 86. Az en nyomoru-
sagomnac napian te hozzád ki-
altoc, &É. Iſmet Psal: 118. Az
nyomorusagban segítségű hi-
uam az Wrat, &É. Es Psal: 77.
Az en nyomorusagomnac ide-
ien, meg keresem az Wrat, &É.
Mert ha mind elrig iol volna
dolgunc, hát meeg vgre Iste-
nünkről is tellyesleguel el felet-
keznenc, es rickan, vagy soha
elünk.

D

AZ ELSŐ RESZENEC

eszünkben sem iutna inkább,
Prouerb: 30. De mikoron niha
 meg sanyargattarunc, haat az
 alral ok adatic előnkben, hogy
 ő rola gondolkodgyunc, *Psal: 18.*
 ő hozza folyamiunc, neki
 efedezzunc, könyörögiunc, es
 fohazkodgyunc; *Psal: 130.*
2. Theff: 1. 1. Pet: 1.

M A S O D S Z O R eszünkben
 iutattya az mi bűneinket, mert
 egyeb keppen kieizny dolog-
 nac alitryuc az bűnt, es semmi-
 nec tudgyuc, mikor Isten ellen
 vetkezunc, Nem hogy meg
 fannuc bannuc azt. De meg in-
 kab gyakran azte gondollyuc
 magunkban, hogy igen felő-
 te, es vgyan bűn nélkül valo
 iamboroc vagyuc, minr amà
 Phariseus *Luc: 15.* De mikor
 valami ferenczetlenseg tama d

re

VI. VIGAZTALO SZAVA.

41

reanc, hár az alral Istenről va-
 lo gondolkodafra keszerite-
 runc, *Ecclef: 27.* hogy gondol-
 kodhasiunc ezen, Isten okacrt
 borfattya legyen Isten reanc
 az ielen valo nyomorufagor.
 Ackoron iutnac oztan elünk-
 be, mi modon it, es mi modon
 amot, vetkezunc legyen, mint
 pelda arrol à Tekozio fiu, *Luc: 15.*
 Az ostor azért haraytunc
 nem volna, vgy poenitentia ne
 kül éinenc, az az, meg nē fan-
 nuc bannuc bűneinket, es czac
 bűnben beuernenc: Sanyargat
 azért, hogy reanc időien az io
 Kerezt, ki meg esmertesse ve-
 lunc à bűnt, hogy gondolkod-
 gyunc rola, mint lehetsunc fa-
 badofoc azoktul.

H A R M A D S Z O R tanyit az
 Kerezt erre is beűnker, Hogy
 D ij rud-

AZ ELSŐ RESZENEC

rudgyuc mi hafna legyen az
Isten Igeienec, Tudni illic, ez:
Hogy minekűnc azbā bűnűnc
boczanartya hirdettetie, es az
Christusban valo hit által ő
rőc élet igertetie, *Ioan: 3. ingyē,*
az Istenecio kedueből, *Christu-*
susert, Rom: 6. Gal: 3. Eph: 2. 3.
2. Timoth: 1. Es az Kereszt-
segnec, kibeminker wijonnan
szült, es meg wijtor szent Lel-
kenecaltala, *Tit: 3. wy es istenes*
életnek köuereferē. Es az WR
Vaczoraianakis, mellyben mi-
nekűnc az WR az ő draga Tes-
ter es Vēret peczerül adgya,
arrol: Hogy az ő halalaua bo-
fanator nyert legyen mind ez
egef vilag bűnenec, *1. Ioā: 1. 2.*
Roman: 3. 5. Es azoc melly
igen fűkfegefec legyenec min-
den embereknek iduőffegere,
meg

VI. VIGAZ TALOSZAVA.

meg tettzie az WR Christus
fauabol, *Mar: 16.* Menyetec el
(vgy mond) mind ez egef vi-
lagra, predikallyatoc az Euan-
geliomot minden teremtet al-
larnac, valaki hifen, es Meg ke-
reztelkedie, az, iduőzöl, &c.
Es *Matth: 26* mond: Vegyetec
el, s egyetec, ez az en Testem,
Es: lgyaroc ezből (vgy mond)
mindnyaian. Ez az en Vērem,
melly az Wy Testamentom-
nac vēre: Melly sokakert ki on-
ratic, Bűnőknec meg botfana-
ryara. Ezeknek nemes es dra-
ga hafznat becűlterē velűnc
az nyaualya, hogy azokbol ke-
feritessűnc vigaztalast keresni
magunknac, mindennēmű ne-
hesseginkben, &c.

Merr egyēb keppen rfac na-
por famlalnanc, es az Isten ige-
D ij iet,

AZ ELSŐ RESZENEC

iet, Sacramentomít nem be-
czűlnuc: De vgyan az is vel-
nuc, hogy semmire nem kelle-
ne nekűnc, Es hogy semmi olly
dolog nints, ki nélkül inkább
el lehetnenc, minl az Predika-
tio es Sacramentomoc nélkül.
Meg tertzic ez, az Noah ideice
beliek nec istentelē életből, kic
az Isten igeiet, es aħnac fenye-
geteset semminec tartuan, go-
noszul viselic vala életeket az
WR előt, ki miatt őzön víz-
zel el vezte őket, Gen: 7. De az
nyaualyaban meg tanullyuc,
Mire legyen io az ő Törvény,
es az Tiz paranczolat, Es mi
modon elherűnc az vigasztalo
mondásokkal, Mellyec az Isten
Kegyelmeről, Bűn boczanar-
ról, es a mi lelkűnk nec lduős-
segeről vadnac: Kiről f. Pal
azt

VI. VIGAZTALO SZAVA.

43
azt mondgya, Roman: 15. Ho-
gy a mi tanusagunkra irattat-
tac meg, hogy az bekefeguel
valo türesnec, es a fent iralok-
nac vigasztalásoknac altala, io
remenlegűnc legyen. Ackor
erezűnc meg oztan, melly erős
es draga dolog legyen az Isten
IGEIE: Mellyet f. Palis Isten-
nec ereienec mond, Roman: 1.
I. Corinth: 1. 2. Ackor lattyuc
oztan meg, melly igen szűksé-
ges volna, hogy ha f. David
mondasa ferint, Psal: 1. Mind
éjél s mind nappal, Sőt min-
den oraban is gyönyörűseguel
forgarnuc es hallanuc az Isten
igeiet. Ackor oztan nem lehe-
rűnc semmi keppen nala nél-
kül, es nem telherűnc bę vele,
es vgyan ereszűnc, hogy az I-
sten igeie, houa rouab mind
D iij iob,

AZ ELSŐ RESZENEC

iob, kiről pelda amà sokaság,
Mar:8. Mert vgyan meg kereszt-
 zűc, melly edes az ő vigazta-
 lási, kir David minden kints fe-
 lőrt magatzal, *Psal: 119.* A-
 zonkeppen, melly hasznos es
 melly batorfagos dolog legyē
 a mi Keresztsegünkis: es az *WR*
Vaczoraia nac gyakran hoz-
 zanc valo vetele. Annac oka-
 ert a mint *Esaías* Prophetana-
 is vagyon írva, *Esa: 28.* Igaz:
 hogy az vesződés értelmet ad.
 Így tanyit pedig fent Davidis
Psal: 119. Io ennekem *WR* am
 (vgy mond) miért hogy meg
 alaztal engemet, hogy meg ta-
 nullyam az te ferezendet. An-
 nac okaert ezből immar meg
 értheted, Hogy az Kereszt az
 Christus Oskolaia, mellyben
 neha Istenünkrol be viterűnc,
 ki-

VI. VIGAZTALO SZAVA.

kiben egy nap rőbber tanu-
 lunc, mint masutt egesz czen-
 deig.

NEGYEDSZER tanit min-
 ker a Kereszt meg esmerni, mi-
 nemű io hitűec legyűnc. Mert
 mi magunc sem tudgyuc ad-
 dig, melly erős hitűec legy-
 űnc, miglen kísírtet nekül va-
 gyunc. Iol lehet mi vgyan azt
 vellyűc, hogy iol híűűnc. De
 mikor valami nyaualya törté-
 nit, akkor oztan meg esmeriűc
 mi modon hígyűnc: Ackor of-
 can nincz sem hit ielen, es tel-
 lyessguel kersegeben akarunc
 elni ollyankor: Kiualtkeppen
 mikor Istenis nem hamar hal-
 lya meg kialtasunkar, es nemis
 legit meg mindgyarast: Ackor
 oztan azt vellyűc, hogy nin-
 czen Isten Mennyországban,
 D v vagy

AZ ELSŐ RESZENEC

vagy pedig semmi erő, irgal-
masság, és igazság nincs ő benne.
Imhol nézhetfe, nemde
iol murattyae meg minemű hi-
tűec legyűnc? Bizony az nya-
ualyaba lattzic meg mint bi-
zol az Istenbe. Oh: hadd ta-
nulluc meg iobbá tehát, mert
egyeb keppen mind el men-
nenc benne, es vgyan azt vél-
nűc, hogy vgyan igen iol hi-
fűnc: Es vgy nem tudnuc el
mondani az WR CHRISTVS
Tanyituanival, *Matth: 17. Luc:*
18. Wram szaporits hitűnket
nekűnc. Es amaz fegeny meg
keseredet Aryauat, kinec fiar
az gonof feller gyermekle-
rűl fogva bantya vala, *Mar: 9.*
Wram segits az en hitetlense-
gemben. Boczartya azert az
WR Isten az io keresztet reanc,
hogy

VI. VIGAZTALO SZAVA.

hogy batrac es lelki keuelec
ne legyűnc, erő s hitűnkben bi-
zakoduan, Hogy mikor rea
kellűnc az probara, vgy ne iar
iunc minc Peter, *Matth: 26.*
Erre int minket *f. Palis, 1. Co-*
rimth: 10. monduan: Az ki la-
ratic ő maganac erőssen allani,
meg lassa, hogy el ne essc. Te-
hat mijs meg gondoluan rom-
lot termefetűnk nec miuoltat,
fellyűc az WR Isten, es kerűc
hogy kísirtetbe ne vígyen mīn-
ket, hanem kegyelmesen sza-
baditfa meg minden gonof-
tul, *Matth: 6.* Hakedig ő neki
ionac tertzic, hogy meg rostala-
rassunc hitűnkben, az mi ia-
wunkra forditfa azt, es *f. Lel-*
kenec alrala, CHRISTVS keda-
uejert, az ő mi hozzanc valo
nagy híwlece ferint, adgyon
D vi erőc

AZ ELSŐ RESZENEC

erőt rea, hogy el viselhefszic.

1. Cor: 10.

O E I Ö D S Z E R tanyit min-
ket az Kereszt imadkozni, es
lstenhöz folyamni, es czac ő
nala segítseget keresni imadsa-
gunc altal, Matth: 4. Christus
neueben, kinec kedueiert me-
gis halgattatunc, Ioan: 16. mert
Christus ő maga így fol, Luc:
11. es Matth: 7. Kérjetez, es meg
adaric tinekrec, &c. De mi ke-
ués gondor viselűnc akkor az
imadsagra, mikor iol vagyon
dolgunc, es rellyesszeguel elis
felekezne nenc rola, Hogy ha az
io lstenrűl fanyarusag altal rea-
nem vonarnanc. A mint ez
meg tettezic fi. Daudnac imez
Piálmusabol, Psal: 18. Miko-
ron forongattananc enge-
met, segítsegűl hiuam az wrat,

es

VI. VIGAZTALO SZAVA.

es lstenemhöz kialtec, &c.

lsmet Psal: 55. Halgads meg
W R lsten az en imadlagomar:
es meg ne vessed könyörgese-
met. Forduly hozzam! es hal-
gals meg engemet mikor iay-
garoc imadlagomba, es nyug-
haratlan vagyoc. Az en fiuem
rezket en bennem: es az halal-
nac rőttegesi el leptec engemet.
Felelem es nedseg iötrec ream:
es reműles szállot en ream, &c.

Es à mint Esaiás Prophe-
nalis megvagyon írva, Esa: 26.
Wram, nyaualyaiookban kial-
nac (vgy mond) hozzad. Mi-
kor meg vesszed őket, akkor
kialnac nagy keseruesen hoz-
zad, finten vgy mint egy ne-
hezkes asonyi allat, mikor az
fűlesnec ideie vagyon, es kin-
nyai miatt iaygat nagy faydal

D vij mi-

AZ ELSŐ RESZENEC

miban: Színten így vagyon
 WRAM nekünkis te előtted
 dolgunc. Ez fele példakar
 egy nehanyat találni az Ísrael
 Birakrol való könywben: Az
 Ísrael nepe mint vettekzet le-
 gyen nagy sokszor az Ísten el-
 len, az bekefeleges ideienec ko-
 ran, kiert midőn ostoroztat-
 nanac, ollyankor buzgo fiwel
 imarkoztat meg fabadulafert,
 de az vitan ísmer hamar el fe-
 lerkeztet róla. Mint az Athni-
 el, Gedeon, Iephrah, es Simfon
 által való meg fabadulafoc ve-
 tan, ísmer wíjionnan vettekzet
 az WR ellen, kiert ísmer nya-
 ualyat erezte reaioc, Iudic: 3.
 6. 7. 11. 13. 19. &c. Es így vn-
 ralan vntalan az alral fokrat-
 ták az WR Ísten gyakran va-
 lo imadkozafra; vgy czeleke-
 szic

VI. VIGAZTALO SZAVA.

Ísic ez mai napis mi velűnc, foc
 famtalan hafnunkra.

HATODSZOR meg rár-
 toztat minket az Kerezt foc fe-
 le bűnőkről, hol egyeb keppē
 semiz nem gondolnanc az vct-
 kezessel, kire Termeszet ferint
 igen haylandoc vagyunc, Gen:
 7. mint az föld hol mi gaz fű-
 nec neutelesre, Gen: 3. kinec pal-
 lera à Saran, ki (ha ellene nem
 vigyazunc,) egy bűnt à másik-
 ra lozza, kiroi példanc Dauid
 2. Reg: 11. ki az Bathsebaual,
 Vrias feleségeuel való paraz-
 nalkodafa vitan, annac feriet,
 az iambor Vriast, meg ölette
 fep biny alatt, leucler külduen
 tūle loabnac az ő Hadnagya-
 nac: mellyben azt irta neki,
 hogy Vriast à hartznac leg ke-
 menyb helyre allatuan, ő ma-
 ga

AZ ELSŐ RESZENEC

ga nepeftül háttar adgyon, hogy az Vrias egyedül ott marad uá, le vagarratfec, hogy ő Barth sebar maganac feleségül vehesse. Melly bűnben, azt vélem, Dávid sem esett volna, ha valami olly nehez Kereszt vagy nyaualya volt volna rayta, ki az ő hituan vendéget, (a mint Nathan Propheta annac nevezte azt, 2. Reg: 12.) az buia keuanfagor meg enhiterte volna benne. Az mint amà köz példában szokrac mondani: Az vésztesen is gyermekeket. Oztan, mi soha iamborbac nem vagyunc, mint mikor nyaualya vagyon raytunc.

Mi végre boczassa kedig az Isten mi reanc az nyaualyat, oluafd meg ő. Palnac leuelebe, 1. Corinth: 11. holott így szól:
Bűn

VI. VIGAZTALO SZAVA.

Bűntetterűnc ez végre az Wratul, hogy ez világualegyütt el ne karhoozunc. Es ilmet az mondgya, 2. Corinth: 12. Hogy meg ne keuelyedgyem (vgy mond) az magassagos meg lenessel, adarot ennekem egy őztön, (tudni illic) az Satanac angyala, ki ököllel verien engemer, hogy el ne bizzam magamot.

Igy szól ő. Dávidis, Psal: 119. Mincc előtte győtrődtrennem teuelgec vala: De most őrizem az te befedidet. Ez igaz, mert mikor Dávid nyaualya nélkül volt, mindenkor nagyor verkezet, 2. Reg: 11. 24. De mikor őis Kereztet viselt az valan, hogy őret Saul Kiraly üldözte, 1. Reg: 21. 22. 23. 24. 26. vagy Ablalom az fia kerget

AZ ELSŐ RESZENEC

gette, 2. Reg: 15. 16. 17. 18.
 olyankor ő is iambor volt, es
 forgalmatoson imadkozott.
 Ilyen keppen vagyon mine-
 künkis dolgunc, mikor soka-
 ig iol vagyon dolgunc, es czac
 nyugodalomban élunc, acko-
 ron meg keuleyefunc, meg v-
 tallyuc mind lsten, es az ő i-
 geiet, es az embereketis, es in-
 gyen nem tudgyuc mit kell-
 nielunc, az kedwunc ferint
 valo akarar miatt, minden rór-
 teges nélkül verkezuen: Es of-
 tan annyira igazan meg erdem-
 lyuc az lstenec haragiat, hogy
 végre czac reancsem nezhet,
 mint Cain aldozattyara, sem
 akara nezní, Gen: 4. ezt monda
 uan ő neki: Nemde így va-
 gyone? Mikor iambor vagy,
 hat keduefis vagy akkor. Ha
 ke-

VI. VIGAZTALO SZAVA.

kediglen iambor nem vagy,
 hat a te bűnöd nyugfic az Ay-
 ró előtt. De te ne engedgy az
 ő akarattyanac, hanem te w-
 ralkodgyal ő rayta. Ez ígec-
 kel arra interunc az WR lsten-
 tül, hogy iamborul esistene-
 sen visellyunc életunker, es fan-
 fandeckal valo bűnrül oyíuc
 magunkat, wralkoduan azon,
 kinec Aryai kegyes írelet ha-
 nem fogadgyuc, végre az soc-
 sábadtagbeli bűn miatt, meg
 kell büntetni tellességuel ben-
 nunker. De oh ki igen nehez,
 az io szerenczet el viselni, az
 egyenes es iambor erköltsel:
 Mert nyiluan vastag saraknac
 kell azoknac lenni, az mellyec
 io napokat bekefeguel el visela-
 hetic. Az mint kőz keppen
 mondani szoktac: Az Szamar
 vgy

AZ ELSŐ RESZENEC

(vgy mond) nem rúrheti el az
ionapokat, az az, mikoron ke-
ueren rattyac: Mert mikor iol
vayon dolga, haaz az legre
megyen rantzolni, Es ott ad-
dig fekdőczel, hogy czac mu-
latlagbanis kettő fegő a farat.
Igy az Istenis mikor lattyá, ho-
gy a Szamar, az az, Az o A-
dam, a mi testűnc vgrűnc, igen
erős fájuvá akarna lenni, vgy,
hogy nē akarna magat tölőnc
meg zabolaztatni, ki miatt mi
valami veszedelemben vagy
kírban iutnanc, azokaert tē
ő ozran az Szamar hatara egy
meg tölter Sakor, mellyer vi-
felnie kell, (tudni illic, az io es
hasznos Kereztet,) es iol meg
paltazza, mellēl el mullattyá
az rantzot, es nem kell ozran
felni semmire, hogy valami
nyaz

VI. VIGAZTALO SZAVA.

nyaualya törtinnyec: Igy soc
bűnökter nem czelekefűnc mi
ollyankor, mellyeker egyeb
keppen meg czelekednenc, es
igy szepen mindenkor meg
maradunc, az Isteni felelembē,
es az Istenec Kegyelmeben,
ki nekűnc adator es igerteter,
az Christusban valo hit alral,
Gal: 4. Mellyer bizonynal kő-
uetni fog az örőc élet, es bo-
doglag, 1. Pet: 1. ki sockal fel-
lyul haladgya a mi kereztűn-
ker, Rom: 8.

HEDEDZER ranyir min-
ker a Kerezt vagy haborusag,
erreis: Hogy mi az mi remen-
segűnker es bizodal munkat,
ne hehezre fűnc valami el mu-
lando ez vilagi dologban, Ha-
nem czac egyedül az élő Isten-
ben. Ki bizonynal megis se-
giti

AZ ELSŐ RÉSZENEC

gíri, es minden háborúsfagból
 ki menti az ő benne bízokat.
 Ezt ſ. Dauid így bizonyítja,
 Pſal: 22. A mi Atyánc te ben-
 ned bíztaac, mondom ben-
 ned bíztaac, es meg ſzabadí-
 tottaad őket. Te hozzád kial-
 tottaac, es meg menekettenec:
 bíztaac te benned, es meg né-
 ſzegyenűltene. Annac oka-
 ert mijs ezac az WR ſítenben,
 bíztaac ollyankor, mikor kü-
 lömben vagyón dolgoac, ho-
 gy nem mint remenlettűc vol-
 na. Es ne ez világi el mulando
 dolgokba, Mint: kazdagſá-
 gunkban, erőkben, barátunk-
 ban, aranykſiaiban, emberek-
 nec hozzanc való io akaratok-
 ban, edes magzatinkban, vagy
 egyéb ez fele el enyefő dol-
 gokban, kic hamar el mulnac,
 es

VI. VIGAZTALO SZAVA.

es ſemmiue leſtne. Es ſőuen-
 re hazar ne építűc Matth: 7.
 hogy meg ne czalatraſtűnc re-
 menſegünkben, Hanem ez vi-
 laqual, es minden rayta valoc-
 kal mint bizonytalanual, vgy
 ellyűnc;

NYOLITZAD SZOR tanyít
 minket az Kerezt meg eſmer-
 ni, Hogy mi it ez vilagon ſſac
 nyaualyaban, es keſerűſegnec
 vólgyeben, a mi Első Atyanc
 Adamnal, es Eva Anyanckal
 taſírtatűnc Genef: 3. Holott ta-
 lam ha mindenkor kedűnkre
 elnenc, Hát talam aſzt hinnűc,
 hogy mi it az Mennyeke nec or-
 ſagaban vagyunc, Es el ſelet-
 kezuen halando voltunkrol,
 meg ſem gondolnanc azt, Ho-
 gy nints minekűnc it ſemí ma-
 ra

AZ ELSŐ RESZENEC

radando varofunc, es nemis
tudgyuc mikor kellyen meg
halnunc, à mint erről így fol
Dauid, psal: 89. Kiczoda az
firfu, à ki el, es meg nem lar-
rya az halalt: Kiczoda szaba-
dittyá az ő lelket az koporfo-
nac markabol? Es psal: 39.
lelents meg Wram ennekem
az en végemet, es menyí legyē
az en napimnac fama. Hadd
ertsem meg, melly igen rövid
ideiű legyec. Ime egy tenge-
ni felelőgű terved az en napi-
mat, es az en életem olyan te-
előtred mint ha nem volna: Bi-
zonnyaba az egeű ember czac-
semmi, ez bizony így vagyon.
Es Salomon azt mondgya, Pro-
uerb: 27. Ne diczōkedgyel az
ho'napi napról: Mert nem tu-
dod mais mint leszen do'god.
Ki-

VI. VIGAZTALO SZAVA.

52

KILENTEZEDSZER tanit
minker vagyodni es fohasz-
kodni az mi igaz hazankban
az örök életben, es kétfecke te-
fen az meg halasra, 2. Corin: 5.
Pal így bizonyitgya, 2. Corin: 5.
Tudgyuc (vgymond) Hogy ha
ez hayleknac földből való ha-
zunc el tőretterendic, hogy az
Istentől meg épitetett hazunc
vagyon, nem kézzel czinalt,
hanem öröcke való, mennyek-
ben. Es ohayrua váruuc, mig
ezbe fel őltőztetűnc: &c.

Ismer Phil: 1. ezt mondgya,
Keuanom ez testből való ki-
mulasomat, hogy à Christussal
együtt legyec. Szinten így fo-
hazkodunc mijs olyankor, mi
kor haborusagban vagyunc,
es gondolkoduan így tapolo-
dunc: Hogy ha az io Isten aka-

E rat

AZ ELSŐ RÉSZENEG

rattyá volna, haár kézsec vol-
nanc az ki mulafra, es keuan-
nukis, hogy az ltelet napia el
iőne, hogy valaha immar (az
mint à Mi Aryankbanis mon-
gyuc) fabadirarnanc meg min-
den gonoztul.

T I Z E D S Z E R, meg bizo-
nyosít minker, Hogy bizonyal
lsten fiaí es leanyi vagyunc. A
mint à fent Lelec Salomon al-
tal fol, *Proverb: 3.* Io fiam (vgy
mond) az W R N A C fegyelmet
meg ne vesd, es az ő büntetes
seben ne legy rűrhetetlen, mert
valakit az W R feret, meg sa-
nyargattya azt: es kedue től
ő neki azban, mint az Aryanac
az ő fiaban. Szent lobis
mond, *Job 5.* Ime, bodog em-
ber az, à ki az W R feddi, az-
ert ne vond meg magadat az
fel-

VI. VIGAZTALO SZAVA.

Fellegelne fegyelmetül. Mert
ő fert meg, es ismer bę kőti: ő
rontya ő fue, es az ő keze gy-
gyit ismer meg. Es fent Pal-
is így fol, *Hebr: 13.* Hogy ha
(vgy mond) büntetes nélkül
varroc, mellyben rebesse lette-
nec az lstenec minden fiaí, hát
nem fiac vadrocti, hanem far-
tyac.

Miert penig hogy reis bűn-
tetterel, kőuerkőzic ezből ez-
okaert, Hogy reis egyike vagy
az ő ferelmes fiainac, az kikert
az ő ferelmes f. FIA I halalra
adra, *Ioan: 3. I. Ioan: 4.* miuel
hogy okrattatol rűle, az az, mu-
lando keppen büntetterel. An-
nac okaert az te mostani nya-
ualyadat ne alitfad, az lsten ha-
ragianac ielenec lenni, hanem
inkab, Hogy ez rayrad valo
E ij nyo-

AZ ELSŐ RESZENEC

nyomorufag, az ő hozzád való Atyái ferelmenec legyen, Es hogy az által meg tartással az örök életre, 1. Corinth: 11.

TIZENEGYEDSZERT nyit minker az Kerezt meg elmerni, Mi legyen az töredelmesség: es aznac miczoda háfnat vesűc. Az mint Roman: 5. meg vagy on írva: Az haborusag (vgy mond) türest hoz: az türes kediglen, igazulast: az igazulas kediglen, remen seget: az remenleg kediglen, meg nem feyenyit, &c. Ez a háfna a bekeleguel való türest: Kiro l ha valaki sokar be felleneis előttűnc, es mi magunc meg nem kostolnuc aszt, vgyan nem tudnuc azért mi volna.

TIZENKETIÖDSZERT nyit

VI. VIGAZTALO SZAVA.

54
nit egyebeckelis tűrnűnc nyaualyaiokban, es bankodnijs tanyit egyebeckel, a mint fent Palis erre int bennűnker, Roman: 12. monduan: Oerűllyesrec azockal az kic őruendez nec, es siriator azockal a kic siri nac. Az az, keferegitűnc felebaratunc nyomorulagan, vgy mint kic ez előtt forgorrunc legyen ez fele haboruban, es mi magunkis meg kostolruc, mint legyen dolga az meg haborodot es nyomorodot ember nec. Kiro l Salomon Prouer: 12. ezt mondgya: Az sziwbeli banar meg erőtlent: De az io befed által meg vigasztaltat: Es vgy tudnuc mafon könyörűlni, es azokatis vigasztalni.

TIZENHARMADSZOR, teszen minker nagy hires ne
E ij ueffe,

AZ ELSŐ RESZENEC

ueffe, es nagy tiszteletben hoz
minker a Kerezyenec közt, (tudni illic) Hogy mikor lat-
tyac, hogy olly barrac vagy-
unc, es bekeuel tőröc minden
nyaualyaban, kit az előt in-
gyen sem hittec volna hoz-
zanc, a mint f. Palis elő fam-
lal Hebr: 12. az regi Aryaknac
es Prophetaknac Hírből valo
sóc drag es nemes czelekederit
es nyaualyaiokban valo dicze-
retes es alharatos magoc rarta-
sir. Es Dauidis Istenhöz kialt-
uan, mond: Psal: 18. Wram,
az te bűntereseddel magaztalf
fel (vgy mond) engemet. Mo-
stis az io Vitéz hires az ő sóc
fenuedelebe.

TIZENNEGYEDSZER,
egyebekis meg iobbíratnac az
mi kerezrunc es nyaualyanc al-
ral,

VI. VIGAZTALO SZAVA.

tal, Mert így fognac rolunc
gondolkodni, ezt monduan:
WR Isten, ha en nec illyenkep
pen vagy on ma dolga, ki tud-
gya, talam en raytamis vgyan
ezenkeppen meg törinheric
holnap: Fő keppen pedig,
ha tudgyac, hogy iambor éle-
tű vagy, hát illyen módon sa-
polodnac felőled: Hogy ha
vgy mond, ez meg esheric il-
lyen szép zőldelő termő fán,
miczoda lefen hát az reues tő-
ken: Hogy ha az Istenfelő em-
berek nec így vagy on dolgoc,
hát mint lefen az istentelenek-
nec: Es így egyebekis mi hoz-
zanc kepest, mi rolunc peldat
veuen, rea izgattatnac, es neki
batorodnac, hogy mindē nya-
ualyaknac, kínoknac el fenue-
deleben bekefegefec, es az igaz
E üij hit-

AZ ELSŐ RÉSZENEC

hitben végig meg maradooc
legyenec.

Nofa ezokaert, miért hogy
az Kereztnece ez világi nya-
ualyanac, ennyi foc iauai (egy-
éb szamrtalan hasznat el hagy-
uan) legyenec, haer kekerelen
meg kell vallanod, Hogy Isten
ez ielen valo nyaualyat nem
gonofodra vagy kirodra, ha-
nem iodra boczattya read, ho-
gy nem czac re, hanem egyebe-
kis az által meg iobulnanac.
Ennec okaert túry, es Istenec
méltran ez ő nagy io teremnye
ról adgy hálat: Es enekeld ezt
fiuedben à f. Dauid Prophe-
raual: Aldor legyen az ISTE N,
ki meg nem vetőtte könyör-
gesemet, io volrat sem tagad-
ta meg en tőlem. Psal: 66. Al-
dor legyen az WR, Israelnec
Iste

VII. VIGAZTALO SZAVA.

Istene, mostantul fogua mind
öröckön öröcke, vgy legyen,
Mondom, vgy legyen. Psa: 41.

Ennyi foc hasznat az nyaua-
lyanac, ha az emberce femec-
kel latnac, ő magoc őruende-
nenec benne.

METEDIC VIGAZ-
TALO SZO.

Nem czac egyedül szenuedec.

HETEDSZER gondold
meg, Hogy nem tñac re magad
fenuedñ, es nem czac re rayrad
estec meg effile dolgoc, vagy
nyomorufagoc: hanem egye-
bekennis esnec mind ez világ-
ferte. Az mint 1. Pet: 5. ir-
ua vagyon, Tudgyaroc (vgy
mond) hogy vgyan azon nya-
ualya vagyon a ti atyaro kñai-
E v nís,

AZ ELSŐ RÉSZENEC

nisít ez vilagon. Azerr hit,
te ez mostani nyaualyadban
gondold meg, hogy soc ember
vayon ez vilagon, az kik nec
vgy legyen dolgoc mint tene-
ked. Es kic ez mostani szem
pillantasba, nagy sokakat egy-
fers' mind fenuednec te veled.
Sőt a mint f. Pal iria, Hebr: 12.
Minden Isten fiai, ez világ kez-
deritől fogva, refesec voltanac
az segyelemben, az az, ez vi-
lagi nyaualyaban. Hat te mit
akarnal: es mikeppen akarnad
hogy iobban volna dolgod,
mint egyeb minden Isten fia-
nac volt es vayon dolgoc ez
vilagon? Tűry azokaert, es
feretted ezt ez kerezert, hogy
az seregben talaltassal reis, az
az, hogy Isten nec minden fent
Patriarchai, Prophetai, Apo-
stol

VIII. VIGAZTALO SZAVA.

stoli, Martyromi, es egyeb fiai
köziben szamlaltassal, kik nec
it ez földön, keug io napoc
volt: A mint fent Pal fol Moy-
ses felölis, Hebr: 11. Az Hir al-
tal(vgy mond) Moyses, mikor
immar öreg volna, nem akara
magar Pharaho leanya fianac
hiuattarni, hanem inkab aka-
ra nyaualyat az Isten nepeuet
együtt fenuedni, mint el mu-
lando io ferencheben forgani.
Az az, nagyob dolognac rar-
tya vala a CHRISTVS fidal-
mazasar, mint az Egyptom
kazdagfagar, Exod: 2.

NYOLTZADIC VI.

GAZTALO SZO.

Christus sokat fenuedet éröttem.

NYOLTZADSZOR gon-
dold meg, Hogy CHRISTVS

E vi az

AZ ELSŐ RESZENEC

à mi edes meg Valtonc, az elő
 Istennec ártatlan FIA, te erő-
 ted fegeny el veső bűnőse, te,
 sokat fenueder: Kiről ezt mon-
 gya Esaiás Propheta, Esa: 53.
 OE viselte à mi beteg seginket,
 es magara veue faydalminkar.
 De inkább valson mit fenued
 re ollyar, ki az ő erőted valo
 fenuedesehöz hasonlo vagy e-
 gyenlő volna, ki midőn kin-
 zarnelec meg sem nyira az ő fa-
 iar, &c. Oe maga mondgya
 penig szent Ianoinal Ioan: 15.
 Emlekezzetec meg (vgymöd)
 az en beszedeimről, kit meg
 mondottam tinekrec: Hogy az
 folga nem nagyob az ő Wra-
 nal: Vgyan sem kell az szolga
 dolganac iobnac lenni az wrac-
 nal. Annac okaert túry teis, es
 mondgyad magadban eszt,
 Nám

IX. VIGAZTALO SZAVA.

Nám CHRISTVS, ki Wram
 ennekem, sokat fenueder gró-
 tem folgaiaert, Enis hát folga
 leuen, vallyon miért nem fenu-
 uednec egy keueser Wramert,
 es az ő kedueiert.

KILENTZEDIC VIA
GAZTALO SZO.

Christus en velem fenued együtt.

KILENTZEDSZER gon-
 dold meg azris, Hogy CHRIS-
 TVS még mostis túr te ben-
 ned, es te veled, mert à re nya-
 ualyadat ő magara vesi, es v-
 gy tartia mint ha ő magan lert
 volna. A mint ő magais meg
 elue meg mondotta, hogy az
 vrolso napon ezt fogia monda-
 ni, Vendeg, beteg, es fogoly
 valec, es ti engemet örömeit
 fogadaroc. Mert bizony vala-

E vñ mit

AZ ELSŐ RESZENEC

mit az leg kissebickel az eny-
 mek között miutertec, azt en-
 nekem czelekedterec. Imhol
 nézhetfe Christus azt mond-
 gya, Hogy mikor neked gon-
 dól vagyon dolgoz, nekij gon-
 dól vagyon akkor dolgoz, mi-
 kor techezel, hát ő is, ha beteg
 vagy, hát ő is egyútt fekszik ve-
 led az ágyban, es az ki tege-
 det meg látogat, őteris meg lát-
 gattyá, ha Rab vagy, ő is az,
 Mit mondharina annac okaert
 nagyobb vigasztaló befeder az
 ő hiueinccennel. Kír Davidis
 így bizonyítja, Psal: 34. Kő-
 zel vagyon (vgy mond az WR
 az töredelmes fiúkhöz, es
 meg segiti az alazaros lelki-
 ket.

TIZEDIC VIGAZ-
 TALO SZO.

X. VIGAZ TALO SZAVA.

AZ Isten nem kisergetet meg en-
 gemet erőnnec felötte.

T I Z E D S Z E R gondold
 meg aztis, Hogy fent Pal azt
 mondgya, 1. Corinth: 10. hogy
 hiw az I S T E N, ki senkit nem
 hi gy ereienec felötte meg kiser-
 teti, hanem olly módon ere-
 ri reanc az kiserteret, hogy el-
 viselhesűc. Mi nekűnc neha
 vgy tertzic, hogy Isten felö-
 reb czelekefic velűnc, mikor
 igen sokà hi gy az kereszt alatt
 fekűnnűnc, es ollyankor azt
 gondolpuc, hogy soha à nagy
 nyomorúsagnac vge, feneke
 nem lefen, es hogy nemis fo-
 gunc végig à miatt az hitben
 alharatolson meg maradni. De
 nem vgy, nem vgy, hanē legy
 tőkelleres az hitben, mert azt
 mondgya fent Pal, Hogy iol
 tud.

AZ ELSŐ RESZENEC

tudgya lsten, mit viselhet el
te, vagy egyeb ember, mi ma-
gunc vgy nem tudgyuc mint
ő. Oztan hívis az lsten, nem
rack több terhet read añal, czac
az menyit el viselhet, Ez pe-
nig bizonyyara igaz. Szent
Dauid penig azt írta, Psal: 9.
Nem mind öröcke lefen el fe-
leytue az fegeny meg nyomo-
rodot, sem a nyomorultaknac
remenlegec el nē vés öröcke.
Es Psal: 30. Czac egy fem pil-
lantafig tart az WR haragia: es
ismet gyönyörkedic az élet-
ben. Ha estue sirlmat crezt re-
ad, reguel ismet örömferefor-
dittya. Es ismet Psal: 103.
Nem mind eltig vifa vonole-
fen velunc, sem penig öröcke
fog haragodni reanc. Mikep-
pen hogy az Atya könyörül az
ő

X. VIGAZTALO SZAVA.

ő gyermekin: Azonkeppen az
WR is könyörül azokon az kic-
őtet felic. Mert iol esmeri mi-
nemű czinalmanyoc legyunc
mi, es efeben iut hogy por va-
gyunc. Nem ez vgre bocza-
ryais k edig az WR az haboru-
sagot read, hogy benne had-
gyon vesni, hanem hogy az
alral fel razza teged az hirben
valo gyakorlasra, a mint Da-
uid mondgya Psal: 66. Mert
WR lsten te probaltal minket:
tűzzel tiztítottal minket, mint
az ezüst fokott meg tiztitarni.
Te eyterrel minket törbe: es
nyomorusagokat rakral az mi
vallainkra. Te fagultartad az
embereket a mi feiunken: tűz-
be es vízbe iutottunc: Es ki-
sabadituan, bőwfegesen meg-
wijtottal minket.

Ismet
Psal:

AZ ELSŐ RESZENEC

Psal. 118. Dorgalua dorgalt
vgyan engemet az *Wr*: De az
halálnac nem ador. Mond le-
remiasis, *Tren.* 3. Az *Wr* (vgy
mond) nem mind öröcke veri
el: hanem meg fomorít neha,
es ismet meg könyörül az ő io
volta ferint. Mert ő nem bíue
ferint sanyargattya es fomo-
rittya az embereket, az az, né
vgy bünteti, hogy ismet meg
ne vigasztaljon.

Illyenkeppen vigasztaltac
magokat meg az Poganokis,
kiknec semmi hírec nem volt,
es soc fep mondasokac hadrac
holroc vran nekűnc. A mint
Aeneas magac es az ő tarsait vi-
gaztaltac, mikor az tengeri ha-
boruba volna, Ezt monduan:
Isten ennekis vget eri meg.
Horatius penig így fol, mond.
uan

X. VIGAZTALO SZAVA.

uan őis: Meg elő iű valaha a-
maz remenrelen kedues ora.
Quidius penig azt mondgya:
Gyakorra (vgy mond) el ofol-
uan egy mastul az felhő, tizra
es fep idő tamad vtanna.

No azokaert, ha à Poganoc
igy bízattac magokat, Az Is-
tenec ígeretin menyíuel inkab
illic minekűnc keresztűeknec,
kiknec sockal iob es fepb íge-
retűnc vagyon à Poganoknal,
magunkat minden nyaualya-
ban batoritanunc. Ennec oka-
ert czac batran legy, túry, es
f. Dauiddal együtt enekeluen,
Psal. 130. mond ezt az te szí-
uedben: Ha sinton mind estűe-
tűl fogua reguelig, tartana ray
tunc à haborufag, vgyan nem
esem azert kesseghen az en *W*.
ramnac Istenemnec hatalma-
ban,

AZ ELSŐ RESZENEC

ban, es io voltaban: mert iol
tudgya ő minec mikor kel len
ni, Es hidgyunc tellyesfeguel
ő neki, hogy alnokul nem cze-
lekefic velunc, Matth: 20.

TIZEN EGYEDIC VI-
GAZTALO SZO.

Isten imatkozni hagyott ben-
nünket.

TIZENEGYEDSZER
gondold meg afris, Hogy Isten
mi nekunc meg paranczolta
legyen hogy imadkoznunc, es
ötter hiwiuc segitsegül. A mint
Isten David által fol, Psal: 50.
Hiwy segitsegül engemet az te
nyomorusagodnac napian.¹
Az WR Christulus azt monde-
gya, Matth: 7. Luc: 11. Kerie-
tec, keresferec, es dörömbez-
zetec. Es tanyiruan bennün-
ker

XI. VIGAZTALO SZAVA.

ket mikeppen imadkozzunc
ezt mondgya: Mikor imad-
kozotoc, ezt mondgyatoc: Mi
Atyanc, ki vagy Menyekben,
fenteltessec az te Neuved, &c.
Ez mondasokbol semmingmü
reudbeli ember nem rekezte-
ricki, Sör inkább Istenül min-
deñec ez paranczolatric, hogy
könyörögienec. Batoritlad
azokaert te magadat, es ezfele
Isten paranczolatianac legy
engedelmes. Ally barran elő,
minden rörteges nekül, hiwd
segitsegül ötter nyaualyadban,
es tudgyad hogy igen kedues
dolgor czelekefel ezzel ő fent
Fellegenec, Mert vallyon mi-
ert nem tertzene ez fele kö-
nyörges neki, ha ő maga pa-
ranczolta. Nem illic penig
senmi keppen a meg holt fen-

AZ ELSŐ RESZENEC

teket segítsegiül hiwnod, vagy
 nekic könyörgened, hogy io
 fosoloid legyenec Isten előtt.
 Mert őc nem hallac könyör-
 gesedet, s nem segít. heric nya-
 ualyadban, az mint erről így
 szól Esaias, Esa: 64. Abraham
 semmit nem tud mi felőlünk,
 Israel sem ismer minket: De te
 Wram, mi Aryanc es meg szá-
 baditonc vagy regtül fogua.
 Jeremias pedig azt mondgya:
 Jerem: 17. Hogy arkozor az az
 ember, ki emberbe bizic, es te-
 sti karianac oltalmaba veti re-
 menseget, es el tauozic az Wre-
 tul. Melly dolog igen nagy
 baluany imadas, es istentelen-
 seg: Mert erre semmi paran-
 czolatunc nincsen Istentül, sem
 pedig ezért semminemű Isteni
 igeret ninczen, sem egyéb ez
 fe-

XI. VIGAZIALO SZAVA.

fele példanc a fent irasban.
 HANEM ő magához az Istent-
 hoz menny, es őtet ő magat
 hiwd segítsegiül, a mint Chris-
 tus wrunkis mond, Matth: 4.
 Czac az te Wradar Istenedet
 imadgyad, es czac ő neki fol-
 gally. Mint Oseafnalis ő ma-
 ga ezt mondgya, Oseæ 13. En
 vagyoc az WR a te Istened, es
 azért te is en kiűllem egyéb Is-
 tent se elmerd, es mas sabadis-
 rot en nalamnal. Es mond ro-
 uab: Mert a te iod, az az, a te
 iduösszeged czac en rayram al.
 Ha fínten pedig ez iurna ebed-
 benis, hogy nem volnal melto
 (miuel hogy igen nagy bűnös
 ember vagy,) az Isteni Fellege-
 uel follani. De azzal semmit
 ne gondolly, mint Dauidis tse-
 lekedec 2. Reg: 11. mikor egy-
 fer-

AZ ELSŐ RESZENEC

fersmind paraznágban es
gyolkosságban esett volna. Es
2. Reg: 24. mikor neper meg
famlaltatta volna, kiuel az W r
lftent igen meg haragította
volr, kiert nagy dög halalt e-
rezte az W r, az Isráelre, kibe
hetuen ezer ember harmad na-
píg hala meg, latuan az W r-
nac puzrito Angyalat az Araf-
na Czűrenel, imad sagaua en-
geztelte az W rat, nem nęzuen
ő maganac męltatlan voltar,
Azt miueld reis, es mond eszt
te magadban: Ha fınre (mond)
nem vagyoc meltois rea, de a-
zert vgyan tartozom vele, ho-
gy lftennec paranczolatryanac
engedgyec, mert azt hadra:
Hogy czac ő magat hiwiam se-
gitlegre: Vallyon inkább az en
męltatlanlagomhoz kepest, lft-
tene,

XI. VIGAZTALO SZAVA.

tenemet inkább meg haragit-
sime (nem engeduen neki, es az
ő paranczolatryanac?) Ne lftes-
nert, hanem inkább ezt mond:
En Mennyei fent Atyam, iol-
lehet esmerem magamat, es
meltan esmerem hogy bűnös
es nagy gonof ember legyec,
es arra nem melto, hogy en az
en kezeimet es fűemet, te hoz-
zad fel emellyem, teged segít-
segül hiwialac, es veled folfac,
mind azon által im elődbe me-
gyec, es a te paranczolatodnac
engedelmes akaroc lennem.
Könyörgec te fent Felfeged-
nec, hogy legy kegyelmes en-
nekem bűnös embernek, az te
fent Fiadert, az mi W R VNC
IESVS CHRISTVSERT,
Amen.

F Ti.

AZ ELSŐ RESZENEC

TIZENKETTŐDÍC VÍ-
GAZTALO SZÓ.*Isten meg halgatast igert.*

TIZENKETTŐDSZER
gondold meg aztis, Hogy Isten
nekűnc azt fogadra, Hogy
meg halgar ha hozza kialtunc:
à mint erről igereteris tetr Da-
uidnac az ő tirkos dolgainac
Prophetaianac általa, Psal: 50.
ezt monduan: Hi wy segítségül
engemet az te nyomorufagoda-
nac napian, es meg sabaditlac
(az az, meg halgatlac) regedet:
es te dicz őitē engemet. Es
Esaiafnalis Esa: 5. azt mond-
gya: Minec előtte kialtnac, fe-
lelni fogoc, mikor meg folnac
meg hallom. Syrachis mond,
Ecclesiastic: 35. Az nyomorula-
tac imadlagoc, által hatt az E-
geken, es mind addig sem
nyug

XII. VIGAZTALO SZAVA.

nyugfic, mig oda iut, meg sem
fűnic, mig az felfeges beleie te-
kinri. Mond Davidis, Psalm:
145. Közél vagyon az WR
mind azokhoz, kic hiwiac ő-
ter segítségül: mondom mind
azokhoz, kic valoha tegitse-
gűl hiwiac őter. Meg miueli
azoknac akaratyar, à kic fűlic
őter, es meg halgattyar kő-
nyörgefeke, es meg oltalmaz-
za őket.

CHRISTVS Wrunkis azt
mongya, Mat: 7. Luc: 11. Kérle-
tec, es vészitec: keressetec, es
meg talallatoc: dörömbez-
zerec, es meg nyirtaric. Mert à
ki ker, vesfen: es à ki keres, ta-
lalal: es à ki dörömbez, felnyir-
tyac annac. Bizony bizony
mondom tinektec, hogy ha az
Atyar kęrenditec az en Neuem
F ij ben,

AZ ELSŐ RESZENEC

ben, hát meg adgya tinek. Ez mondasbolis fenki nem re-
kezteric ki, hanem inkább min-
den ember bę foglaltaric, ki az
CHRISTVS Neuebē valamit
rud kęrni, az az, ki à Christu-
sban hiszen, es nem kerelkedic
ő benne, hogy Isten neki Chri-
stus kedueert, meg kegyelmez
es meg halgattyá könyörge-
set. Ezeknec mindnyaian Iste-
rentül meg igerteter, hogy
meg halgattyá bizonyal őket,
es mindeneket valamit Chri-
stus Neuebē fognac kęrni, meg
adgya nekic.

Ezzel biztasd teis magadar,
es kęry mindent valami fűk-
seg Istentül bizuasf, Christus
Neueben, es ne kerelkedgyel
penig benne, hanem hidd rő-
kellefesen, hogy Isten neked bi-
zon-

XII. VIGAZTALO SZAVA.

zonnyal mindent meg ad, va-
lamir illyenkeppen kęrf ő rő-
le, Mert ő maga az bizonyos
lgassag, nem mondhat hamis-
sat. Ha peniglen fintē olly ha-
mar nem adgyais aszt meg az
mir kęrf, mind az által rűry,
vāry, es ne kerelkedgyel, mert
bizony szinten iokor adgya
meg, mert tīac ő maga tudgya
mikor vagyon leg iob idele.

A mint Daudis fol *psal: 145*.
Mindeneknec femei re benned
biznac Wram: es te adf ő ne-
kic eledelt alkolmaros időben.
Es ha finten nem olly modon
adgyais meg, à mint te velted
volna, vgyan iob moddal ad-
gya azért meg. De meg ha
finten vgyan azt nem adgya-
is neked meg, az mir keuanal
rűle, (rudni illic) neked nem

F iij. haf-

AZ ELSŐ RÉSZENÉC

hastodra, Sőt inkább karodra
 es veszedelmedre volna, a mint
 fent Palnac sem ada meg keres-
 tet olly módon a mint ő keuan-
 ta, 2. Corinth: 12. midőn azért
 eledézne, hogy a Satannac őz-
 tónet el venne róla, kár azért
 börtönné volt rea hogy el ne
 hinne magát az Istennek ő ben-
 ne való nagy aiandeka miatt,
 hanem ezt felele ő neki: Pal, es
 legedgyel meg az en io ked-
 uemmel, Mert az en erőm, az
 erőtlenségbe hathato. (Mert ő
 felleget fát ő maga tudgya azt
 iol, Mi legyen nekünk által-
 munkra, es mi nem;) mind az
 által vgyan valami hasznosbar-
 ad azért, mert vgyan változ-
 hatatlan az ő befede. Annac
 okaert a te imádságod sem le-
 her hiaban való, A mint szent
 Berz

XII. VIGAZTALO SZAVA.

Bernardis mondgya: Ho gy
 senki ne velle imádságat sem-
 minc, Mert mondom (vgy
 mond) tinekret, hogy Istenis a
 kit imádunc, könyörgesünket
 semminc nem alittya, Mert
 minc előtte imádságunkat el-
 vegeznűc, annac előtte be írat-
 tya ő fent Felsege az ő köny-
 uebe.

Annac okaert bízast re-
 menlhettyűc, az kettő között
 ennec egyiket, vagy azt hogy
 ő fent Felsege azt adgya meg
 mi nekünk, az miért könyör-
 gűnc, vagy pedig ha lattya
 hogy az, mi nekünk nem has-
 nos, hát inkább azt iora fordít-
 tya, es mincünk hasznosbar ad
 erőtte, mert mi nem tudgyuc
 mindenkor mit kerűnc, es mit
 illic kerűnc. De ő fent Felse-

F iiij — ge

AZ ELSŐ RÉSZENEC

ge meg könyörülven à mi ru-
darlanságunkon, vgyan hoz-
za vefi azért à mi inadságu-
kat, es mindent valami nekűnc
hasznunkra nintsen, es kit nem
is illic meg adni, áffeleket nem
ad bezzeg meg, mind az által
vgyan nem hiaban valo azért
azual à mi könyörgesűnc, mi-
ert hogy Isten olly forgalma-
ros gondot visel reanc, hogy
valamikor valamit ollyar (kit
nem illenec kérűnc,) értetlen
keppen kérűnc, hár nem halgar
meg áffele könyörgesűncben,
Sőt inkább azt ollyra fordítva
ki hasznosb dolog minekűnc,
Ezec à fent Bernard igei.

Hogy hapeniglen neked ir
az iutna esedben, hogy nem
volnal arra mëlto, hogy az Iste-
nűl meg halgattassal, hár es-
met

XII. VIGAZTALO SZAVA.

met ne gondol semmit vele, se
ne fadd magad áffele gondo-
larhoz, Sőt inkább az Isten ige-
iehöz fadd magadar, Melly
Isteni igeie neked azt ielenri,
hogy Isten meg igerte azt te-
neked hogy meg halgar, nem
à te mëlto voltod ferint, hanē
az ő kegyelmessége ferint, az
mint példad leher erről amaz
Cananeabeli asony, ki noha
rudra hogy mëlto nem volna
az meg halgarasra, mint Po-
gany letet tekintuen, Mind az
által mind addig esedezer az
WR CHRISTVS elött, míg
meg halgattator, kinec erős hi-
tir es Istennek io voltaban valo
tökelleres bizodalmar, az soc-
tusakodas közt latuan az WR
könyörgeset meg halgata, es
hirit nagyon fel magafzrala,

F v March:

AZ ELSŐ RESZENEC

Matth: 15. melly erős hit őtet
mélroua tőtte az keresnec el ve
telere: Azonkeppen amaz va
tolso kapafokis, Matth: 20. Es
az Tekozlo fuís, Luc: 15. nem
nézte az ő maga méltatlan vol
tar, hanem az Aryanac kegyes
es könyörülő termefeter, s az
báveruen mindē bizodalmar,
megis halgattatec. Mert ő (ā
mint ez előtt meg hallad) sen
kir ki nem rekezt az igeretből,
valaki fiue ferint az Christu
ban valo igaz hitből, es vgyā
azon CHRISTVS neueben
ker valami ior tūle. Luc: 11.
Ezfele Isteni igeretīnec többet
kel hinne, mint ez egeš vilag
nac, vagy mint az őrdőgnec,
vagy penig az te magad teste
nec vgrenc. De meg ha sin
ten egy Angyal iőncis hozzád
Menny.

XII. VIGAZTALO SZAVA.

Mennyorlagbol, hogy teged
meg kísírtsen, es azt mondana:
hogy Istennec nem kell az te
imadsagod, hár vgyan bízuaft
megis meg kell az Isten ige
riben maradnod, es ezt mon
danod: Vgyan nem ketelke
dem nem, mert te WR Isten
igertel nekem meg halgataft,
Psal: 50. ezt hísem hogy enne
kem meg nem maslod, 1. Tim:
2. es hísem hogy az en méltat
lanfagomhoz kepest, nē akarš
hainissa lenni, elzt vgyan iol
tudom es el hírttem.

Olzran ígyis folharš az te
imadsagodban: WRAM en
Mennyei fent Aryam, iol esme
rem magamba, hogy nem va
gyoc arra melto, hogy te en
gem fegeny meg nyomoro
dor yndoc bűnös embert meg
F vi halz

AZ ELSŐ RESZENEC

halgafs, es ennekem afzt meg
add az mit tñled kerc, mind
az által miert hogy minekñc
meg igerted, hogy miket meg
akarñ halgani, valamit kerc
rñc à te fñnt Fiad, az mi W
RVNC IESVS CHRISTVS
neueben, Ioan: 16. Ez te szent
Felseged fogadafaban bizuast
iaruloc most te elñdben, es ker
lec tege der, hogy meltozraffal
(imezt, vagy amaszt) ennekem
megadni, az te egyetlen egy
Fiadnac, à mi wrunc Christu
nac erdemeiert, ne nezzed az
en bñneimet, de tekinted à te
ferelmes fñnt Fiadar, es bor
safd meg nekem ò erñtte az en
bñneimet, es halgafs meg en
gemet az ò erdemeiert, ha fñn
ten melto nem vagyok isen, v
gyan melto azért ò, hogy az ò
ked-

XII. VIGAZTALO SZAVA.

kedueiert engemet meg hal
gafs, mert à te ferelmes mag
zatod, mellben neked kedued
tñlt, es kñnc kedueiert te min
dent òrñmest meg miuelf, va
lamit te tñled keuannac, mert
ha erñtñnc adrad, mire nem
aiandekoznal vele egyñtt min
deneker mi nekñnc? Es hogy
ha te az te leg dragab kencze
der, ki ez földön es Egen va
gyon, à te egyetlen egy Fiadar
aiandekozrad, mire tagadnal
meg tñlñnc valami kisseb dol
gor. Annac okaert add meg
ennekem azt, es segeļ meg en
gemet, az te fogadafod ferint,
amaz te egyetlen egy Fiadert,
az IESVS Christusert, Amen.

TIZENHARMADIC
VIGAZTALO SZO.

F vii Az

AZ ELSŐ RESZENEC

Az Isten, Irgalmas.

TIZENHARMADSZOR,
gondold meg, Hogy ISTEN
termeser ferint Irgalmas, Exo:
34. Annac okaert ő nekijs meg
elic fiue az mi nyomorufagun-
kon, mert így vagyon meg ir-
ua, Ioel 2. es Psal: 103. es 145.
Könyörűlő es kegyelmes az
WR, rúrhető es igen nagy io.
Es ismer Psal: 103. Nem czele-
kefic (vgy mond) velűnc à mi
bűnűnc ferint, sem penig à mi
vőkűnc ferint nem fízet meg,
Mert az menyire magas az Eg-
à földtől, olly igen meg erősi-
rette az ő Irgalmasagar az öt-
felőken. Oztan: Menyi tauol
vagyon à Napkeler à Napnyu-
gattul, ollyan mese tauoztat-
tya el mi rűlőnc à mi bűnein-
ker. Es ismer: A mint az Arya
kő-

XIII. VIGAZTALO SZAVA.

könyörűl az ő gyermekén, fin-
ten vgy könyörűl az Wris az
ötter felőken.

Annac okaert bizonynal el
hidd, hogy Isten ő fent Felse-
geis fannya az te nyomorufa-
godat, finten vgy, mikent az
Arya mikor meg vesőzi az ő
gyermeket, vagy egyéb kep-
pen gonoful vagyon dolga,
hár ottan meg fannya es meg
elic fiue rayta: Szinten így,
meg hidd, hogy az Istenis meg
segei tegedet, az te nyomoru-
sagodnac leg iob ideiekoran,
az ő mi hozzanc valo io ked-
ue es nagy híwsege ferint, &c.

TIZENNEGYEDIC VI-
GAZTALO SZO.

Isten, Mindenható.

TIZENNEGYEDSZER
gon-

AZ ELSŐ RESZENEC

gondold meg azt is, Hogy Isten, Mindenható WR. Amint ő magais mondgya, Genes: 17. En (vgy mond) Mindenható Isten vagyoc. Es Christus is így fol, Matth: 19. Istennel minden dolgot lehetős (vgy mond.) Es Gabriel Angyalis ezt mondgya Marianac Luc: 1. Istennel semmi ninczen lehetetlen. Es ismer, Apocalyp: 4. Szent, fent, fent az Isten, az WR Mindenható. Az mint mondgyuc mijs a Credoban: Híszec egy Istenben, az Mindenható Aryaban.

Effele nagy Hatalmat es Mindenható voltat, meg mutatta az Teremtésben is mikor Meny et es földet, es minden állatot semmiből, czac az ő igéie által teremtet es meg tart,
Gen:

XIII. VIGAZTALO SZAVA.

Genes: 1. Ha azért Isten hatalmas, kinek kezében mindenec vadnac, es mindenec meg lehetős ő nála. Tehát bizonyára teged is meg felel, es meg adgya kéreleder. Mert semmi nints lehetetlen az WRnal: Ki Danielt az Oroslanyok között Dan: 6. Az három Isten a tűzbe, Dan: 3. Perert az Tengerbe Matth: 14. Az Iraeli az pusztanac fűkegebe meg tarra, Exod: 16. Így teged es gyermeked az halalbann is meg tarthat, Es vagy ki hoz, vagy ő rök életet ad benne.

TIZENÖTÖD IC VI
GAZTALO SZO.

Bőlcz az Isten.

TIZENÖTÖD SZÉR gondold meg, Hogy Isten BÖLCS WR

AZ ELSŐ RESZ ENEC

WR legyen, ki mindeneket
tud es ért, es ki vgyan ő maga
az Bölcsesség: Mellyet megis
jelent mindenféle allatoknac,
es ez vilagnac teremteseben,
meg tartalaban, Gen: 1. Es min-
den egyéb fele io teremenyi-
ben, mellyet meg famlalthat-
lanoc, a mint ezt s. Davidis e-
rősituen, mond: psal: 106. Ki-
czoda mondhattyá ki az Wre-
nac haralmas czelekedetir, Es
kiczoda jelentheti ki minden
ő diczeretir: Ecclesiast: 43. Iu-
dith: 13.

Annac okaert ez Czickelt
vedd elő, es illyenkeppen v-
gezz felőle: (Tudni illic) Ha-
lsten Bölts, es ő maga az Böl-
csesség, haaz bizonyyara kőn-
nyen vtar es modor talal, mel-
l'al reged meg segelhet, Es iol
tud-

XV. VIGAZTALO SZAVA.

73

tudgya penig mikor legyen
leg iob ideie, hogy meg segel-
lyen: es miképpen, es hol segit-
sen meg, Iudith 8. Annac oka-
ert hiwd őtet segitsegül, es a-
ianlyad mind magadat, dolgo-
dat neki, ő iol tudgya mit kel-
lyen tselekedni veled, psal: 37.
Es ne kerelkedgyel semí nagy
keprelen testi es lelki kísírte-
tedben es nyauafadban, hogy
modor es alkolmarossagot ne
talalna az te segitsegedre.

TIZENHATOD, ES V-
TOLSO VIGAZTALO SZO.
OErőcke valo Bodogság kő-
uetkőzie ez vtan.

V T O L S Z O R gondold
meg, Hogy ez ideiglen valo
nyomorufagodat, ő rőcke va-
lo ő rőm fogia kőuetkőzni, Az
mint

AZ ELSŐ RESZENEC

mint CHRISTVS WRVNC
mondgya, Matth: 5. Bodogoc
(vgy mond) azoc, a kic bana-
tot viselne, mert meg vigaz-
taltatnac. Es ismer Ioan: 16.
Bizony bizony mondom ti
nektec, Ti sirni es zokogni fog-
toc, ez világ penig az ellen ö-
rülne fog, es ti penig bankod-
ni fogtoc: Mind az által az ti
fomorusagtoc örömré fordí-
tatoc, es senki el nem veszi ti örö-
letec azt az örömet. It hisem
hallod, Hogy Istenez kis ide-
iglen való nyomorusagert, ö-
röcke való örömré es vigassa-
gor iger. Mond fent Peteris,
I. Pet: 1. Az Isten minket ismer
vissa fűlt elő remenlegre, az
CHRISTVS IESVS fel tama-
dafa által, el nem mulando ma-
cula nélkül való, es el változha-
rat

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

74
radan örökre, mely az es-
lött meg szeret ti nektec, kic
most egy kirsiny ideiglen bana-
kodtoc, különb különb fele
kísirteiekben. Ez ki mondha-
tatlan öröm lefenn penig, az
mint CHRISTVS fent Mar-
thanal Matth: 13. fol, Ackoron
(vgy mond) fognac az igazac
fennlenni mint az Nap, az ő Ár-
tyoknac orfagaban. Ismer,
Matth: 22. Halonlarosoc lefenn
(vgy mond) öröcke az Meny-
beli Angyalokhoz. Az fent
lanosnac Istenei jelenéről való
könyweben Apocal: 21. ez va-
gyon meg írva, Es az ISTEEN
(vgy mond) el fogja minden
köny hullatafokart törlni az ő
ortzaiókrol, es a halál nem le-
fenn többbe, sem banat, sem si-
ras, sem fadalom, mert az elő

AZ ELSŐ RESZENEC

ső el mult. Szent Pális Rom: 8. így szól: En azt hiszem, hogy ez világi nyomorúság né egyenlő amaz nagy dicsőséghez, melly meg ielenic raytunc. Ímet 1. Corinth: 2. Szem nem látta, sem fül nem hallotta, es senki elmeiben sem tűnt az a dicsőség, a mellyet az Isten az ötör felőknek meg ferezte, etc. De mi nekünk Isten meg ielen-terte az ő f. Lelke által. 1. Pet: 1. Ackoron (vgy mond) fogtóc örülni, meg mondhatatlan es dicsőféges örömmel, es az ti hiteteknek véget auagy Solgyar el vesítec, az ti lelketek-
nec iduössfeget.

Oh minémű ki mondhatatlan es meg foghatatlan örömlélen ez, ahol mi az edes Bartyankar, Wrunkar, az I E S V S
Chri:

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

Christust finról finre, mind az Angyalokkal, es egyéb fent-
rekel egyetemben, kic ez világ kezdetitől foguan voltanac, es körül különbb különbbféle fep czelekedereket, hallottunc, meg lattyuc, 1. Ioan: 2. mind az Patriarchakat, Adamot, Sethet, es Enochot, Noet, Abrahamot, Sarat, es Izaakot, Iacobot, Iosephet, Moysest, Iosuet, Samuelet, Dávidot, es mind egyebeketis, Az Prophe-
takaris: Illyest, Zachariast, es a többit. Szinten így Kereztelől lanostis, es az fent asonyokat, Mariat az WR Christus Anyat, mind az Apostolokat, fent Pispékeket, Martyromokat, es mind egyebeket, az kic ez világból a Christusban való hitben multanacki, Mind

Ato

AZ ELSŐ RESZENEC

Aryankar, Oesünker, Baryan-
kar, es Nenenc hugainkar, Oet-
söinket, Feleségünket, Gyer-
mekünket, Sogorinkar, An-
gyunkar, rokonunkar, es min-
den egyéb io barátunkar, kic a
Christusbā multanac ki. Mind
ezeket a mi tulaydon feműn-
kel fogiuc larni, es meg fogiuc
esmerni, es inkab fogiuc elmer-
ni mint it ez világban eltűnk-
ben esmertűc volna, es meg a-
zokaris mind meg fogiuc es-
merni, kiker it ez világban nē
esmertűnc, Az mint tudgyuc,
hogy az kazdag emberis meg
esmere Lazart az fegeny kola-
dust, es Abrahamot is, kir ő az
előtt ęlteben soha rfac femeuel
sem látot vala, mert hifem azt
mondgya Luc: 16. Kęrlec (vgy
mond) Aryam Abraham 8c.

Kir

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

Kir tollehet nem igen közel-
ről, hanem meferől lát vala,
mind az által vgyan meg es-
mere azért. Mert az istentele-
nekis ez ęlet vtan, minden ho-
zaio: hasonlót meg fognac es-
merni, De ő magoknac valo
nagy kinra, es kelerű bura,
Matth: 25. Az mint Christu-
sis mondgya, Luc: 13. Ott lefen
siuas, riuas, es fog czikorgatas,
mikor (vgy mond) latni fog-
iatoc Abrahamot, Izaakot, Ia-
cobot, es mind a Prophetakat
az Istennec orfagaban. Ti ma-
gatoc peniglen ki rekeztue le-
te. A mint Salomonis mond:
Sapient: 3. 5. Ackoron fognac
(vgy mond) az hiuec allani
nagy örömmel azoc ellen, kic
őket meg nyomorgattac it, es
az ő munkaiokat el veretec.

G

Mi-

AZ ELSŐ RESZENEC

Mikoron peniglen azoc alzt fogiac larni, felötre igen meg fognac röttenni ilyen bodog fagon, kit őc ingyen sem véltec volna, es ő magoc között az ő lelki esmereteknec nagy banatyaban, es kinnyaban ezt fogiac mondani, fohaszkoduan: Ihon ezec azoc, kiket mi czuiffa sag gyarant rartottunc, es fzi dalmás pelda befed gyarant véltec őket lenni. Mi (vgy mond) bolondoc, ezeknec iteleket alittyuc vala lenni bolond lagnac, es az ő vegeket fegyennec, Es ime mukeppen ramlaltartac az lsten fiai közze, es az ő öröksegec, a fienec között vagyon.

Ha azokaert az istenreleneknec es az karhoztaknac ő magoc között valo ilyen esmeretek

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

teclefent menyuel inkab az bodogoknac. Egy Arany fa: iu fent ianos Pifpekis, kit el üldöztec volt hazaiabol, így irt mas el kergettetert iambor Pifpekne: Ackoron az Martyromoc (vgy mond) ki ki meg fogia esmerni azokat, a kie őret kinzortac, Es visfontac ismer affle kegyerlenekis, azokat a kiket kinzortac. Szent Agoston Doctoris penig ezt iria, egy őzuegy asonnac: Hogy iobban fogia az ő wrat az mas vilagon elmerni, mint it esmer te. Szent Ambrusis azt iria egy Kereztyen meg holt Theodorus Czaifarrol, Hogy imar halala vran, Constantinus Cza far, es Grarianustis fogia esmerni, az őroc bodogfagban. Szinten így mijs mindnyaian

G ij fog-

AZ ELSŐ RÉSZENEC .

fogiuc egymást esmerni, es lars
ni. Mert a fiw hamar meg fog
ia nekűnc mondani, hogy min
gyarast meg esmeriuc, es fog
iuc tudni es mondani: Ez (vgy
mond) az mi EL SŐ Aryanc A
dam, ez Abraham, ez Dauid,
ez fűz Maria, ez Perer, ez Pal,
ez Bertalan, ez fent Agoston
Doctor, ez az en Anyam, fiam,
Leanyom, es egyeb Baratom.
Es így fogunc az lftennel, az ő
fereimes fiaual, az Angyalok
kal, es minden fenteckel refe
sűlni, amaz nagy örömben es
vigassagban, Melly öröm mi
nekűnc it ez vilagban eltűnk
ben, elmenkben nem tűnt, sem
okossagunkban be nem fog
harruc, főckal inkab ki nem
mondharruc. Ott nem fog töb
siras, több fglelem, banar, vagy
ke-

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

78
kelerűleg lenni, hanem alhara
tos es meg regzőtt nagy öröm
es vigassag, Apocal: 21. 22.
Első öröm penig nem tñac ef
rendeig, rizig, hufig, vagy
többig fog tartani, (ki iollehet
hogy tñac azis eleg foc volna)
hanem mind öröcke meg ma
rad vèghetetlenül, minden fo
gyatkozás nélkül, es vgy pe
niglen, hogy nem fűkleg fel
ned rayta, mint egyeb ez vila
gi örömnec, hogy vègelegyē.
Miczoda azert minden ez vi
lagi vigassag, vagy ideiglen
valo nyomorusag, ez vèghe
retlen örömhöz kepest: Ro
man: 8. Es noha mikor nehala
tunc valamell embert, ki huf,
harminz, auagy negyuen ef
tendőt, auagy telfeseguel min
den életet vigassagban mulat
G iij rya

AZ ELSŐ RESZENEC

tya el, (ki iollehet rirkane) hár igen felőrtetb való nagy bodoglag nac rartyuc azt, es vgyan vgy tertzic mi nekűnc, hogy bodogbac nem lehetnēc inkab, ha mi nekűnkis vgy len ne dolgunc: Noha semmi ez világi öröm nintsen (mint kőz peldaban fokrác mondani) banar nekül. De vgyan miczoda azért az örömhöz kepest, ki öröckön öröcke, minden el hagyas nekül, es annac felőrtet minden banar, es meg banras nekül, (nem mint ez világi) foglenni, I. Pet: I. Iac: I.

Szinten ezenekppen mikor mijs riz, auagy hat, vagy egy, auagy inkab czac fél eztendēc igit beteges vagyunc, vagy egyeb nyaualyanc vagyon, vagy valami ferenczerlenfeg vagyon

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

gyon addig raytunc, akkoron végghetetlenec, es igen hófnac tertzic az, mi nekűnc. De vgyan azért miczoda az? ha finten harmintz nyoltz ezren deig fekűnnelis betegsegeben, mint amaz szegeny, Iohan: 5. Vagy ha egeff életedben egy segeny bēl poklos ember volnais, es annac felőrtet soc selege serűsegeckel meg volnal terhelve, vgyan mi volna azért vallyon imez ki mondhatatlan, öröcke való, es meg rögzőrt örömhöz es bodoglaghoz kepest? Esa: 60. Apoc: 22. Vallyon inkab nem vallyuke mijs azt fent Pallal egyűrt? Hogy mind ez világi nyomorusag, kiny, es egyeb busongas, nem egyenlő ahhoz a bodogfaghoz, mellynec raytunc

G iij meg

AZ ELSŐ RESZENEC

meg kell ielenni, *Roman: 8.*

Az mint Arany fáu fent la-
nosis fol, az fegeny Lazarrol
valo Predikaciában: Ezer
esztendő amaz íőuendő bo-
dogfaghoz kepest(vgy mond)
czacannyi, mint egy czöp víz
az Tenger ellen, es mit mond-
harni rőbber ennel, mint a ki
nec vge ninczen? mint az a
lom valami bizonyos dolog-
hoz kepest, finten olyan min-
den ez világi őřm, amā vgs
hetetlen vígassaghoz kepest,
Dan: 12.

No azokaert ha finten vgy
volnais, es hogy te raytad ez
kerezt vagy nyomorulag meg
egy ideig tartanais, Auagy ha
finten meg kellene belę halno-
dis, hát vgyan tudod azert es
bizonyos vagy benne, Hogy
iob

XVI. VIGAZTALO SZAVA.

iob, es őřc ęlet es vígassag
fogia ez te nyomorufagodat
kőuetni, czachogy albaratol-
sion es erőffen hidd, Hogy lęten
neked kegyelmes, *CHRISTVS*
kedueirt, es ha ez ben meg ma-
radf vggiglen: Mert a ki vę-
gig meg marad, azt mondgya
Christus Matth: 24. hogy az
iduőzűl. Mondgyad azert
reis az fent lobual, ez nagy re-
menseghőz kepest: De ha lęin-
ten meg őlis az *WR*, megis
benne bizom, *Iob 13.* Ehőz
segellyen tegedet *ISTEN*
a mi edes Aryanc, fent
Fia kedueirt,
Amen.

G v

Tvz

MASODIC RESZENEC

TVDOMANY, MINT
KELLYEN AZ EMBER
NEC MAGAI MINDENKOR
ollykor tartani, mikor fe-
renczerlenleg esic
rayta.

MINDENTESTI es lelki kiser-
teredben, buban, es nya-
ualyaban iussanac esedben is
mez HET nemes Vigasztala-
soc.

1. Előfer: Hogy minden, Isten
akarattya szerint lett
rayta.
2. Hogy soc az te búneid.
3. Hogy az CHRISTVS meg
holt az te búneidert.
4. Hogy Isten meg tértet keuan.
5. Hogy Keresztet fel kell
venied.

Hogy

I. VIGAZTALASA.

87

6. Hogy Isten meg mértekli az
keresztet.
7. Hogy végig kell biznod az
Istenbe.

Ezec mellet egyéb nemes
Vigasztalások is találják. Most
folyunc az Elsőről.

1.

ELŐSZER illic neked eszt
meg esmerned, Hogy Isten aka-
rattya szerint lett nec minde-
nec rayta. Mert az ő akarat-
tya nekül, sem io, sem gonosz
nem törtinhetic raytunc, Esa:
45. Tren: 3. Mert az WR az ő
bíveit az ő Kezeire ied zette
fel, Esa: 49. Ezt CHRISTVS
Wrunkis így bizonyította,
Matth: 10. Minden ha atoc fá-
la (vgy mond) meg vagyon
famlalua az ti feiereken.

G vi Ma

MÁSODICRESZENEC

II.

MÁSODSZOR meg kell te neked az te életedet gondolnod, te magadat mint bűnös embert meg esmerned, ki nem tñac ez ielen való bűntereft, hanem mindenféle egyéb ez világi es öröcke való bűntereftis meg érdemlettel az te bűneiddel, es engedetlenségeddel: Es azért ne legy bekerelē à te nya ualyadba, Es à mint leremias Propherá mondgya, *Tren: 3.* ne morgolodgyál az Isten ellen, hanem az te magad bűneid ellen, es gondol meg annac süfos es nagy voltat, rēry meg az WRHOZ. Es emeld fel à te fiúeder kezeiddel egyetembe, az Mennybeli Istenhöz. Mert mi, vgyan mi verkeztűnc, es engedetlenc voltunc, kiert ő is

II. ES III. VIGAZTALASA.

is mēltan nem kemelli minket. Azert illic ezt neked mondanod: Igaz vagy Wram, es igaz à te iteletedis.

III.

HARMADSZOR, biztasd magadar az WR IESVS Chrístussal, Hogy ő erőtted holt meg, es neked az ő Testeuel Vēreuel bűneidnec boczanarót ferzer, *Roman: 3.* Illyen hirben illic neked Istenet kérned, hogy lenne kegyelmes es irgalmas neked: Es boczassa meg à te bűneider CHRISVS kedueiert. Hogy peniglen te, ez te híredbē meg erőledgyel, es inkab bizonyosb legy az Istennek kegyelmében, illic te neked az te Keresztsegederis meg gondolnod, Es hogy ha

G vij lez

MASODICRÉSZENEC

lehet, fűkseg az kiáltkeppen
 valo Absolutior, az az, az Egy-
 hazi embernek oldozafat, Es
 à mi Wruncles vs Christuse-
 nac Testenec es Vgrenec Sacra-
 mentomar hozzád vened:
 Mert hogy megkereztelked-
 tel, innen veheted efsedben:
 Hogy reis egyike legy azok-
 nac, mellyeket Isten iduőzite-
 ni akar, tñac hogy à Christus fe-
 lől valo Euangelionnachigy.
 Mert CHRISTVS azt mond-
 gya: Hogy az ki hifen, es meg
 kereztelkedic, iduőzül, Mar:
 16. Hogy peniglen te az Chri-
 stus paranczolattara bűneide-
 tül meg oldoztatol. Azon meg
 esmerhered, hogy az Christus
 által nyert bűn boczanar, te re-
 adis nész, es hogy Isten előt
 Mennyeckenis, bizonynara
 Chri-

II. VIGAZTALASA.

Christusert meg oldoztatol:
 Az az, Minden bűnőd meg bo-
 czattatic. Mert Christus azt
 mondgya, Matth: 18. Valakit
 (vgy mond) ti meg oldoztoc
 ez földön, meg oldual esen az
 Egbennis. Imer azt mond-
 gya, Ioan: 20. Valakiknek meg
 boczattaroc bűnőket, meg
 lesfene boczatua. Hogy penig-
 len CHRISTVS az ő Tester es
 az ő Vgeret neked adgya enned
 es innod, Azon érthered, hogy
 reis bizonynyal egyike vagy a-
 zoknak, kiknek bűnőkert Chri-
 stus az ő Tester halálra adta, es
 az ő vgeret ki ontotta Matth: 26.
 Mert Christus azt mondgya:
 Vegyetec, es egyetec, ez az en
 Testem, melly ti erőrtetec ada-
 tic, Es: igyaroc ezből mind-
 nyaian, ez az en Vgerem, (Mar:

MASODIC RESZENEC

14.) az Wy Testamentome, ki
 ki ontatic bűnöteknek bocza-
 natyara, Ti erőrtetec (vgy-
 mond) kie cfitec es iffatoc,
 Mert vgyanis azoknac fol ő.
 Ime így nem tñac hallod fűled-
 del, de inkab külső keppennis
 femeddel latod, es vgyan fr-
 zed testeddel lelkeddel, hogy
 neked kegyelmes lstened es A-
 ryad vagyon Mennyeekben, ki
 neked bizonyara meg borsa-
 ryaminden bűnőder Christus-
 ert, ha ő tñle tñfra fiwból keua-
 nod. Szinten így emlekezzel
 meg à te Kereztlegedrőlis: Ki
 bizonyos peczete annac te ray-
 rad, Hogy lsten fent Fia Vgre-
 uel meg tñsztritor tegedís az te
 bűneidből: Es valamikor ke-
 red bűneid boczanattyat, rar-
 tozic nekedís meg boczatni f.

Fia,

III. VIGAZTALASA.

Fiaert. Hogy ha nem mostan-
 sagual vőrted hozzád az WR
 Vaczoraia Sacramentomat, es
 ha ferit reheted, Hár ne vrald
 meg, es ne legy az Christus iz-
 geienec, (ahol azt mond gya,
 Vegyetec, es egyetec, vagy iz-
 gyaroc (vgy mond) enged-
 len, es vedd hozzád à tennen
 magad iauara hala adással, es
 vigaztalasodra, es az Christus-
 nac erőrted es mind ez egef vi-
 lagert valo halalanac emleke-
 zetire, 1. Corinth: 11. Ha penig-
 len valamikeppen nem tehe-
 ted ferit, hár biztasd ezzel ma-
 gadat, Hogy ez előtt egy ni-
 hanfor vetted hozzád, es ho-
 gy most sem vralod meg, sőt
 inkab őrómost fűved ferint ke-
 uannad: Mert az lsten irgal-
 massaga merrekeretlen, mert

ő

MASODIC RESZENEC

ő könyörül a mi nyomorúsá-
ginkon, es igen meg indította
őret az mi fohazkodásunk, in-
kab hogy nem mint az Anyat,
az edes magzatyá nyaualyaia,
Esa: 49. Mert irgalmas es ke-
gyelmes az WR, Tűző es nagy
iol rőű. Ki, Mikeppen az At-
tya könyörül az fiakon: Így
könyörül az WR azokon, kik
őret felic, Psal: 103. Es azért
czac az akaratot is retemenyerr
vesi a Christusert, az ő egyet-
len egy edes Fiact, kiből mi
hivűnk, czac egyedül ő alula
varuan bűnből való megfaba-
dulásunkat, imadságunknac
meg halgatasat, az Atya lsten-
nec raytunc való könyörüle-
set, es a mi hívünknek veget, az
őrc es bodoglagos életnek
meg adasat, Amen,

Ne

IIII. VIGAZTALASA.

IIII.

NEGYEDSZER elődben
vegged ezt vgyan igen bizony-
nyaban az rebiuedben, Hogy
az vran bűnről szüved szerint
meg őrizd magadar, es hogy
ior czelekedgyel, az mint Ke-
reztelő fent lanofis mondgya.
Matth: 3. Luc: 3.

Tegyetec (vgy mond) az i-
gaz Poenitentianac gyümöl-
czet. Es Christufis azt monda-
gya, Ioan: 15. az Verkorlagof-
nac: 'me meg gyógyulral (vgy
mond,) meg lásd hogy ez vran
ne verkezzel, hogy valami gon-
nosb ne esset raytad. Es ismer
amaz hazaslag törő gonof az
fonyi allatnak is azt mondgya,
Ioan: 8. Eregy el, es ne verkez-
zel többbe. Touabba megis
kell neked mind azoknac bo-
czat

MASODI RESZENEC V.

czatnod, à kic tegedet valami-
kor valami haragra inditor-
tac, es azokkal visfontac meg
kell bekelned, kiker te meg
bantorttal, hogy bekefeg legy
mind Menyben, földén, te kő
zörted, es à te fele barátod kő-
zört, Matth: 5.

V.

ÖRÖDSZER, töredelmef-
seguel fel kell neked, à Kerez-
ret vened, es CHRISTVS va-
ran viselned, az mint Christus
mondgya, Matth: 11. Vegye-
rec fel ri reatoc az en igamot,
&c. Teis azért fel veuen kerez-
redet, örökösöd vele.

VI.

HATODSZOR Istennec há-
laradgy ezen, Hogy megis il-
lyen

ES VI. VIGAZTALASA.

lyen kegyelmelen czelekefic
veled, es teged nem fozt meg
tellyesfeguel minden adra ia-
uaitul, hogy czac egy penztis,
vagy czac egy rzeria falt re-
steden, egy falma falt fanto
földeden, czac egy magozkar
czüredben hagyot, vagy hogy
penig czac egy ital vizeris ad,
vagy egy embert higy io aka-
ratodba, vagy peniglen hogy
testedben neked rfac egy tago-
datis egelfegben hadgya, ho-
gy valami értemersker adott,
es hogy meg ez földénis higy
glned. Kell penig neked hylar
adnod errőlis, hogy az ő iaua-
it, mellyeket ilmet vifa vört
rűled, ennyi ideig hadra volt
teneked kölczén, es hogy re-
ged azokon Safarra tette volt,
Mert meg czac teis ezt nē ven-
ned

MASODIC RESZENEC

ned io neuen, mikor valakinek
te valamit adnal kölcsen, ho-
gy ilyen vele, es az kinec ad-
rad volna, haragodnec es ir-
kozodnec mikor vissza kèrned.
Ez nem meltan haragharne-
czert, hogy czac kölcsen ad-
rad volt neki, es ennyi ideig
vartad el.

Te azért ne legy ily, hanem
meg köszönnyed az el vött ior
örömmel, es masszor ilmet
tőbbet nyerhet.

VII.

HETEDSZER es vtolfor,
forgalmatossagalis kell imad-
koznod, es lsten nyaualyaban
CHRISTVS neuben segítse-
gül hiwnod. Az az, lsten kell
kèrned, Hogy segellyen meg
Christusert, Kire az Wr lsten
fent

VII. VIGAZ TALASA.

87
f. Dauid Propheta által így int
bennünket, psal: 50. Hiwy se-
gitsegül engemet &c. Es Chris-
tus Wrunkis, Matth: 7. Luc:
11. 18. Kèrieretec, keressetec, dő-
rőmbezzetec, &c. Es bizo-
nyos meg halgatastis ígert mi-
nekűnc, psal: 50. Meg faba-
dirlac tegedet, &c. Es Matth: 7.
Luc: 11. Meg adaric tinekre-
c, meg talaltoc, meg nyitatic, &c.
Es Ioan: 16. mond Christus w-
runc: Bizony bizony mondom
tinekre-
c, Valamit kèrtetec az en
Atyamtul, az en Neuembe,
meg adgya tinekre-
c, &c. Vard
el annac okaert az te imadsa-
god meller tőredelmessaguel à
legitsegert, mely ha késikis, de
mind az által vgyan meg le-
sen azért. Abac: 2. Mert az em-
ber soha nem lehet olly nagy
be-

M A S I C R E S Z E N . VII. VIG.

betegségben, oly fűkésben,
vagy penig oly elhagyott sem
lehet, hogy Isten nem tegyethet
ne neki, és bizonyára megis
mielőtt, hogy halattalac ionac
lenni neki. Matth:8. Ha fin-
ten penig nem lattarikis ionac
lenni, hat vgyan nem lefenn hia
aban tellyesteguel imadságod,
Mert ha finten a nyaualyaban
hadnais meghalnod, mind az
alral vgyan bodoglagos kímu
last fog adni. Apoc:14. Es Chri-
stus kedueiert visen az öröcke
valo örökre, es nyugodalom-
ra. Mellyre segellyen mind tes-
gedet, es mind minker az Isten,
a mi edes Atyanc, az ő f. Lelke
alral, az ő egyetlen egy fere-
mes Fiaert, az I E S V S Chri-
stusert, Amen.

H A R

H A R M A D I C R E S Z .

M I K E P P E N T A R T S A

M A G A T A Z E M B E R A Z

H a l a l n a c o r a i a b a n .

ER R Ő L ez dologrol, Mi-
keppen kellyen a Halalhoz
embernek kefullni, Auagy az
Halalnac oraban magat tartas-
ni: Nagy sokan vgyan öreg
Könyueket irtanac. De a me-
nyire túlem lehet, az W R Isten
nec io kedueből, Rõuiteden
elő famlalom egy kis formaba
ez drágalatos Tudomant: Mert
ennél dragab tudomany nin-
czen, Mint hogy az ember bo-
dogon tanullyon meghalni.

Egy elő ember sem bator-
sagosaz Halalul. Mindnya-
iunknac meg kell halnunc.
Mint fent Palfol, Hebr:9. Es
ha ennyi foc ezrendöt elnenkis

H mint

HARMADIC RESZ, AZ

mint MATHVSALEM, Tud-
ni illic, Kilentz fazar es hatuā
kilentzet, vgre azert vgyan
meg kellene halnunc.

MOYSES mind meg fam-
lallya az Atyac gletek nec min-
den eztendeir. Gen: 5. ezt mond
uan: ADAM glt kilentz faz es
harmintz eztendeig. Noe glt
kilentz faz es örüen eztendeig
&c. De mindenha ezt veri az
foc eztendő nec famlalaſa vrā,
Et mortuus est: Et mortuus est.
Es meg hala: Es meg hala.

Rötte netes dolog az Halal-
nac dolga, kiualt keppen azok-
nac, à kic ideien nem ranultac
az lsten igeieből, az ellen valo
edes vigaztalaſir. De az hiuek-
nec czac el aluuas, es az öröc
leire valo altal menefec, Iohan:
5. 11. Mert nem gondol à Ha-
lal,

HALANDOC VIGAZTAL:

89
lal, sem haralommal, sem erö-
uel, sem rudomañyal, sem kaz-
dagfagual, &c. Es noha efzes
es bõlts vagy, azert vgyā meg
kell halnod.

NEm gondol à Halal senkiuel,
Sē kazdagal, sē kegyetlenel.
Nem à pörlök nec esküű seckel,
Sē à patuarkodok nac nyeluekel.
Nem gondol senki bõlcze se geuel,
Sem okossagat, nagy sebes es szel:
Nem az dörak nac senyite seckel,
Sem à düllyesek nec haragiaual.
Nem gondol à gyenge leanyockal,
Sem à szep zifras aszonne seckel.
Nē gondol sem nagy al, sē kistidel,
Nem marháſſal, nagy se geuenel.
El ſiet ő az Czafzar hazaba,
Mint à zegeny s hituā paſtoreba.
Hol vadnac most münyaia à Papac,
Az Cardinaloc, es Patriarchac?
Hol vadnac münyaian az Ersekek,
Az Prelatusoc, es à Piſſpekec?

HARMADIC RESZ, AZ

Az Præpostoc, es à Canonokoc,
 Az Decanoc, es Vicariussoc?
 Hol vadnac à kázdag Apatörac,
 Az Prioroc, es Gardianoc?
 Hol à soc Mester, es à Doctoroc,
 Es à számtalan feele Barátoc?
 Houa lettec el à soc Czaszaroc,
 Es à számtalan nagy soc Királoc?
 Az különb különb Fejedelmec,
 Es az telhetetlen Nemesc?
 Hol vadnac az igen keuelGroffoc,
 Es az hamis Cancellariussoc?
 Houa lettec az kegyetlen Dufoc,
 A hires neuves, sà nemes Vitezec?
 Hol vadnac à Birac es Polgaroc,
 Az Művesec es szanto emberec?
 Hol gyermek, leány, es azonyallat,
 Es hol az egez emberi nemzet?
 Hol immar Paris sà szép Heleni,
 Hol Tarquinius, es Lucretia?
 Hol vagyon Plato, es Porphirius,
 Az bölts Tullius, es Virgilius?

Hol

HALANDOCVIGAZTAL:

Hol vagyon Tales es Empedocles,
 Es az nagy Mester Aristoteles?
 Hol az nagy es erős Alexander,
 Es az igen batorfagos Hector?
 Hol az draga Czaszar Iulius,
 Hol à Vitezec Achilles sà Priam?
 Houa lett el az igen erős Samson,
 Az eszes es igen bölts Salomon?
 Mi nyaià odavadnac sà meg holtac,
 Egysen menekedet meg közzülóc
 Minden embereknec kell ködnetni,
 Ezeket, es écheppen meg halni.
 Minden ember ezen meg állyon,
 Es az halálhoz igen készűljen.

Bizonyyaba nyaualyas do-
 log ez. Nem czuda, Hogy am-
 az Philisophus ezt mondotta:
 lob volna (vgy mond,) Hogy
 az ember nem fűlertetnec: A-
 uagy ha fűlertetis, hogy fűle-
 tele vran mindgyarast meg
 H ij hal-

HARMADIC RESZ, AZ

halna. Mert eſebe vette, hogy nyíluan iób vagy on annac dolga, á ki igen hamar meg hal: Mert az, meg ſabadul mindē fele keſerűſegűl, es nyomoruſágtul: kiket ſenuedni kell azoknac, kic ez világban élne.

Mert minnyáian ezt iol lartuyc, Hogy az ember nec ſlere ſemmi nem egyeb, hanem ſſac minden napi veſődes es harczolas, auagy viaskodas: mint ſent lobis ſol rola, *Iob 7.*

Az ember nec ſlere haſonlatos az haiohoz. Az haioha, akar ſűl, akar iary, akar aludgy, akar egyel, auagy egyebet valamit műuelly, azért ő vgyan ſűntelen el megyen az part ſelē: Színren ezen keppen haiozunc mijs ſűntelen ez ſlerben á halalhoz.

Sema

HALANDOC VIGAZTAL:

Semmi ninczen bizonyosb az Halalnál: Semmi kedig bizonytalanb az Halalnac oraiálnál. Senki arról ſorgalmatos ne legyen; Minemű halallal, auagy mikoron hallyon meg. Ez eleg mi nekűnc, hogy tudgyuc, Hogy egy ſer meg kell halnunc: Valahol ezokaert az Halal reanc érkezic, auagy az mezőbe, auagy az erdőbe, auagy hazba, auagy hazon kiűl, ott fizetűnc kell. De mindűnc arra igen vigyazzon, hogy az fizetűllec keſſec legyűnc, Mert meg kell fizetűnc, ezbe egyeb nem lehet: Mert mindnyáian meg ettűnc ennec á merget.

Az Isten adra az lelket az reſtbe ez vgezeſűllec, Hogy valamikor azt ſűmer az reſtől ki

H iij ke

HARMADIC RESZ, AZ.

keuannya, hogy kéf legyen ki íőni, es az Isten akarattya miuelni. Miert hogy kedig ezt nyiluan tudgyuc, az időt kedig, auagy az orar nem tudgyuc, mikor az Isten meg kezdi keuanni: Ezokaert kell vigyaznunc fűntelen, hogy mikor el iő az az orarska, keűletelen ne ralalraffunc.

1. Azert ha latod hogy Isten akarattya legyen, Hogy meg kellyen halnod, har erezd magadar őőmest, es őőredelmest leguel az ő akarattyanac.

2. Masodfor adgy halar Istenec, mindennemű io tereenyiert, mellyeket meg mutatort neked egef életedben. Fő keppen penig ezert adgy halar: Hogy ez időt hadta őrned, mellyben te az ő igeiet tiszran
hal

HALANDOCVIGAZTAL:

hallod, es à Sacramentomoris az te hitednec erősfesere, az ő ferzese ferint vehered hozad.

3. Harmadfor, Kérd hogy Isten az ő fent Fia kedueert legyen kegyelmes es irgalmas neked. Es engeztellyed meg azokaris, az kiker meg bantortal, es kiknec vettettel, es vettek idnec boczanattya kűried rűlec: Vifontac te is mind azoknac meg boczas, az WR Istenert, az kic te gedet meg bantoranac, es kic ellened vettekret: Mert ezt paranczollya, es eszt keuannya az Isten.

Igy fol a mi Wrunc Christus I E S V S, Matth:6. Meg boczaslatoc, es meg boczattaric tinekret. Mert ha meg boczattatoc az embereknec az ő vett
H V ke

HARMADIC RESZ, AZ

keket: az ti Mennyei Atyatok is meg bocsát titeknek. Ha pedig az embereknek nem bocsátandgyat az ő vétkeket: a ti Mennyei Atyatok sem bocsát titeknek is a ti vétkeiteknek. Ha pedig az mi Mennyei Atyánk nem bocsátandgya a mi vétkeinket: semmi keppen nem idűszülhetünk. Annacokaert örömeft meg bocsátass az el lenünk vétteinek az ő vétkeiket, hogy ha azt akarjuk, hogy az Istenis meg bocsátssa mi nekünk a mi vétkeinket.

4. Negyedfer aianlyad azokaris neki, kikre it eltedben gondor viselrel: Es marhadat, iofagodar, adofagodar, es minden egyéb dolgaidat vgy rendellyed, Hogy halalod vstan az te gyermekid es a te rok-

kon-

HALANDOG VIGAZTAL:

konfagid között, semmi őfue veses, auagy egyéb valami perparuar ne ramadgyon. Ha ezt miueled, hogy mindenedet io moddal el rendeluen, az Istennek gond viselése alá aianlandod, hát hidgyed hogy io gond viselődiec vagyon. Mert ha ez alhatatlan világban vadnacegy nehany emberet, kic hiuen forgalmatos gondot viselne azokra, kic nekic aianlartartanac, Nemde viselneic az Isten sohal inkab gondor azokra, kiker neki aianlartanac, mert ő f. felsege ezt mondgya Esaiafnal, Esa: 49. hogy kezeire iria fel azokat. Es ő magai gerte azt Psal: 68. Hogy az iruaknac es őzuegyeknek Arya es Biraia akar lenni.

5. Ötödfer aianlyad az te

H vi lel-

HARMADIC RESZ, AZ

lelkedet is az ő kezében, köüer
 uen ezben az WR Christust,
Luc: 23. es *f. Istuantis, Actor: 7.*
 Nem fűz Maria kezében, mint
 regenten az Papaságban taní-
 tottac: Maria kegyelemnec A-
 nya (vgy mond) te őrizz meg
 minker az ellenségtől, es a ha-
 lálnac oraian vgy hozzád.
 Ez peniglen nyilván valo bal-
 nany imadas volt, es tellyes-
 seguel minden ígec karomloc,
 kie ellenkez nec az egeš fent la-
 rással, mellyec által egy nehan-
 ezer lelkec (Isten kőnyörűlten
 raytoc) meg czalarkoztanac.
 Te peniglen ne czelekedgyel
 így, Hanem aianlyad re a te lel-
 kedet czac Istennec, az te edes
 Teremtődnec, es Atyadnac:
 Mert ő teremtetted az lelker, ő
 valtotta es mentette meg az ő
 edes

HALANDOC VIGAZ TAL:

24
 edes Fianac dragalatos *f. Vg-*
reuel, 1. Ioan: 2. es őret illeri az
 okaert, es senkit egyebet, kinec
 Felfeges voltarol így fol Da-
 uid, *Psal: 89.* Kiczoda hason-
 lathatic az Wrhoz (vgymond)
 a felhőkben: Auagy kiczoda
 lehet egyenlő az Wrhoz az Is-
 reneknec fiai közöttül: Es őn-
 nen maga az WR, ezt monda-
 gya Elatafnal, *Esa: 45.* hogy
 czac egyedül ő az WR, igatla-
 gos Isten, es lduőzítő: es senki
 több nints ő kiütle. Ki az ő
 Tizrelfeget malfac nem enge-
 di, *Esa: 48.* sem az ő diczeretir
 a Baluanyoknac, Mert WR ő,
 es ez az ő tulaydon Neue, *Esa:*
42. ki ő nalanal mas Istent, es
 mas Szabaditor senkit nē tud,
Esa: 44. Es azért czac ő egye-
 dül tarthattya megis, az mint
 H vii Chris

HARMADIC RESZ, AZ

Christus mondgya, *Ioan: 10.*
 Senki (vgy mond) öket az en
 kezem közzül ki nem ragad-
 gya, Es senki nem ragadgya
 ki az en Aryam kezéből, Mert
 en, es az en Aryam, egyec va-
 gyunc. Hár annac okaert aian-
 lyad czac neki, es bizonyos
 vagy benne, hol maradt meg,
 tudni illic, lstenec kezében.
 Holot minden hiuec az Chris-
 tussal egyfitt, wralkodni fog-
 nac mind öröckön öröcke, *Apocal: 22. Esa: 60.* Arra az W-
 ralkodásra legellyen es vigyē
 reged, es minket is a kegyelmes
 Arya WR lsten, az ő fent Lel-
 kenec általa, az ő ferelmes Fia-
 nac az CHRISTVS Iesusnac
 kedueiert, Amen.

AZ HALALNAC IDE-
 IEBEN való imad sag.

HALANDOC VIGAZTAL:

WRAM öröc lsten, en
 Mennyei fent Aryam, Miel
 hogy vgyan te akararod, es te
 neked így tettze: Hogy enne-
 kem most meg kell halmom, a-
 zert baror legyen az te akara-
 tod, ihon vagyoc en edes Ar-
 tyam. Halat ado: penig ne-
 ked, mindennemű io volrod-
 rol, mellyet tellyes életremben
 nekem meg ielenrettel, Kiualt
 keppen penig ezert legyen ne-
 ked nagy hala, Hogy te az te
 edes Fiadar az IESVS CHRIS-
 TVS R, a te fent lged által ne-
 kem meg ielenretted, hogy ő-
 tet megtanultram elmerni, es
 immar most bizonynyal iol tu-
 dom, Hogy czac ő egyedül az
 en l b v ő z i r ő m, es bodogi-
 rom, Ki ennek az ő kinnya-
 ual es halalaual, nyerte meg a

re

HARMADICRESZ, AZ

te Kegyelmedet, es keduedet.
Kerlec azonis teged, legy ke-
gyelmes ennekem, es hoczasd
meg nekem az en socbűnei-
met, mellyekkel tellyes életem-
ben ellened vetekeztem, Mert
fiuem ferint banom, boczasd
meg WR Isten az te nagy Ira-
galmassagod ferint, az te fe-
relmes sent Fiadert, az Chris-
tus lesusert, A mint a te iged-
ben megis igerted, a mint ho-
gy enis mind azoknac fiuem
ferint meg boczarram, az kic
valamikor valamit ellenem ve-
tettec. Es legyen neked aianla-
ua az en fegeny lelkem. Neked
aianlom en penig azokat is, az
kiket te ez vilagban ennekem
aianlottal volt, Kiualtkeppen
az en fegeny feleslegemet gyer-
mekimer: Meltoztassal nekic

Ats

HALANDOC VIGAZTAL:

Atyoc es gond viselődiec lenni,
a mint igertedis, Hogy mindē
aruaknac, es őzuegyeknec A-
tyoc es Biraiocakar lenni. W-
ram Isten, legyen az te akara-
tod, az te kezeidbe aianlom az
en lelkemet, Te fiabadiottal
meg engemet WR Isten. Ps: 31.

WR Isten, te neked haral-
mad vagy on mind az életen,
es mind penig az halalon:

Te vises az Halalnac
kapuiahoz, es ismer
visa hozs. Sds
pien: 18.

NEs

III. AZ EVANGEL: MELLEI
 NEGYEDICRESZ.
 MIKEPPEN BIZTAS-
 SA EMBER MAGAT AZ
 ŰLDÖZESNÉC, VAGY KINNAC
 IDEIEBEN.

MINDEN dolognac előtte,
 Ezzel biztásd magadar:
 HOGY Kegyelmes Atyad es
 Istened vagy on neked Chris-
 tus kedueiert Mennyecken,
 2. Corinth: 1. Ephes: 2. A mint
 hogy minden Patriarchac, A-
 postoloc, es Martyromok is ez-
 zel biztatrac magokat az űldö-
 zesnéc ideien: Ez illyen Chris-
 tushan valo hitben, fenued-
 nec el minden nagy örömet,
 vig keduel, es töredelmesség-
 uel, meg a halaltis. Acto: 7. 12.

MASODSZOR ezzel biz-
 tásd magadar, Hogy bűntelen-
 is

FOGSAG SZENVE: VIGAZ:

is fenuedf, Nem vgy mint va-
 lamelly Toluay, vagy penig-
 len Lopo, vagy gonof tēuō, a-
 uagy az ki mas Tiztiben hag,
 1. Pet: 4.

HARMADSZOR ezzel biz-
 tásd magadar, Hogy az Chris-
 tus Neueiert, az Euangeliom-
 ertis fenuedf, Mert ez az Oka
 az miert űldöztetel, hogy czac
 Christushac adod az Tiztessé-
 get, az Euangeliom ferint: Ho-
 gy czac ő az mi Iduőzítőnc,
 Szabadítőnc, es Isten előt valo
 Közbe laronc, 1. Ioan: 2. Es
 hogy Isten tñac ő erőtte borfar-
 tya meg minden bűneinket,
 vgy, hogy ha ő benne hifűnc,
 Ioan: 3. Roman: 3. 4. 5. &c.
 Ezzel biztásd magadar, Es
 gondolkodgyal az Christus
 biztatásáról, Ki ezt mondgya
 Mar:

III. AZ EVANGEL:MELETT

Matth: 5. Bodogoc kic habor-
garratnac az Igaifagert, mert
öuec az Mennyekeuc orfaga.
Bodogoc leftec, mikor fidal-
maznac ríreker es üldöz nec, es
minden gonozt mondnac elle-
netec, hazuduan en erőtem:
Oerüllyetec es vigadgyatoc,
Mert à ri iuralmatoc soc Men-
nyekben. Mert így üldöztec à
Propherakat, kic ri elörtetec
voltanac. Ilmet, Mar: 8. azt
mondgya. Az ki az ö cletet el-
vezti en erőtem, es az Euan-
gelium kedueiert, az, meg fog-
ia rarrani. Es ilmet, Ioan: 15.
mond: Azokat fogiac öc miel-
ni, az en Neuem miart, Mert
öc nem esmeric azt, à ki enge-
met el küldett.

Hagy iarion azokaert, Söc
inkab vigadgy, es adgy halar
az

FOGSAG SZENVE: VIGAZ:

az WR IESVS Christusnac,
Hogy meltonac itelt az ö Ne-
ueiert fidalmat fenuedni, Az
mint Affor: 5. olualfuc, Mikor
à Papi teiedelmekrül meg ve-
főztetene, azt mondgya f.
Lukacz: El menene: penig az
Gyüleközter elől, halar aduan,
hogy meltonac itelretene vol-
na az ö Neueiert szenue lni.
Mint ha azt mondana: Nem a-
litottac magokat inelroknac,
hogy öc valamit fenuednene
Christusert. Merr meg becül
hetetlen rízzelleg isten előtt, es
minden fentec előtt, az Wrrer
fenuedni. Kir Davidis bizo-
nit, Psal: 116. monduan. Dra-
galatos az Wrnac fenei előtt:
az ö Szentíne halala. Es Psal:
97.. Öe meg örizi az ö fenti-
nec lelker: Meg fabaditgya öc
ket

III. AZ EVANGEL: MELLET

ker az istenteleneknek kezéből.

NEGYEDSZER emlekezzel arról is, Hogy Christuſnak is így volt dolga ez világban, a mint ő magais mondgya, *Ioan: 15.* Hogy ha (vgy mond) ez világ gyűlöl beűreket, hát rudgyatoc hogy engemet az elűt gyűlöl: Meg emlekezze, te az en befedemről, az melyet en tinekterc mondottam, Hogy a folga nem nagyobb az ő Wranal: ha engemet űldöztec, hát titekteris űldözni fognac. Es ismer azt mondgya, *Matth: 10.* Ha (vgy mond) az Tsalados embert Belzebubnac fidsac, mennyiuel inkább annac fogiác neuezni czelegyet: Annac okaert ne rőtregietec tűlőc. Ezert mondgya fenit

FOGSAG SZENVE: VIGAZ:

fenit Peteris, *1. Pet: 4.* Oerűlyetec (vgy mond) hogy Christuſsal együtt fenuedtec, hogy az ő diczősegenec ki ielenle: nec ideien, tñs refesűllyetec az örömben. Ismer *1. Pet: 2.* mond: Mert ez az kedues dolog, hogy az Istenhöz való iolelki esmeretert, valaki el fenűedi az nehellegeket, nyomorúságokat fenueduen, melyetec nem irdemlet volna, Mert mi diczeret vagyon ezből, ha el fenűeditec az arzul czapasokat mikoron vűkescac vartoc: hanem ezből vagyon, ha tűrtoc mikoron iot reftec, es mind azon alcalis nyomorúságokual illetnec titekter: Ez az Istennel való kedues dolog. Mert erre vartoc hiuattaruan, mert az Christuſis fanyarusa-

IIII. AZ EVANGEL: MELLET

gor fenuede mi erőttűnc, mi nekűnc peldat hagyuan, hogy az ő nyomdokit követnenc, &c.

OEI ŐDSZER emlekezzel erről: Hogy CHRISIVS ezeket te erőtted fenuedre, az mint Esaias mondgya, Esa: 53. Hogy ő sebhert meg a mi alnoklaginkert, es meg rontatott a mi bűneinkert: Az bűnteres (vgy mond) ő rayra vagon, hogy mi nekűnc bekeltűnc legyen, Es az ő sebei által vigasztunc mi meg. OE, mondoc, az ártatlan Istennec Fia, te erőtted bűnös méltalan emberert azt fenuedte, kir te soha ő erőtte nem fenuednel. Ezt mondgya penig sent Peter, 1. Pet: 3. So. kal iob (vgy mond) hogy io tetemenyert fenued-
gye

FOGSAG SZENVE: VIGAZ:

gyetec, ha az, az Istennec akarattya, hogy nem mint gonosztetemenyert. Mert az Christussis így fenuedet egyfer az mi bűneinkert, mint igaz, az ha misfikert, &c.

HATODSZOR vedd efedben, Hogy CHRISIVS ezt meg ideien meg jelentette, hogy így lenne dolgoz az ő hiuenec. Ki azt mondgya, Matth: 10. Oerizkedgyetec az emberektől, Mert allatni fognac rektek az ő tanaczkozoiknac eleiben, es meg fognac benneket ostorozni az ő Oskolaiokban, es fognac benneteket Kiralyoc es Fejedelmec eleiben vinni en erőttem, ő magoknac valo bizonylagul, Egyic aryasi penig, az malikat halálra fogia adni, es az Arya az
1 fiat,

IIII. AZ EVANGEL: MELLE

fiar, es az fiac fel tamadnac az
 ő Atyo ellen, es segíteni fog-
 nac nekie az halalhoz, es min-
 denekuel gyűlölségben leftec
 az en Neuemert, De a ki végig
 meg marad, az, bodog lefen.
 Ha peniglen ki kergernecben-
 neteket egyic Varosbol, hat
 fuffarot az masikban, &c.

Matth: 24. Ackoron nyaualya-
 ban adnac benneteket, es meg
 őlnec titeket, es gyűlölköz-
 nec kell tinektec az en Neuem-
 ert, minden nepeckel: Mert so-
 kan meg gonosbulnac, es egy
 maskőzött el fogiac magokat
 arulni, es gyűlölni fogiac egy-
 mast. Ioan: 15. Ha engemet
 űldöztec, hirt titeket is űldöz-
 nec. Ismer Ioan: 16. Ezt, (vgy
 mond) azért mondottam meg
 tinektec, hogy meg ne borran-

kozu

FÓGSAG SZENVE: VIGAZ:

kozzarot, mert ki fognac ben-
 neteket arkozni, El is penig-
 len az idő, Hogy az ki meg ől-
 titeket, azt fogia alitani, hogy
 kedues foglatot refen isten-
 nec. Ezt peniglen czac azért
 fogiac miuelni, hogy sem En-
 gemet, sem az en Atyamar ne
 elmeric, ezt azért mondā meg
 tinektec, hogy mikor az idő el-
 ő, efetekben tuffon hogy meg
 mondottam ti nektek. Es is-
 mer: Bizony bizony mondom
 ti nektek, hogy firni es fokog-
 ni fogtot, ez világ kedig ő-
 uendezni fog. Es ismer: Eze-
 ket mondam tinektec, hogy en
 bennem bekefegtec legyen. Ez
 világő haborulagotc vagyon,
 de barrac legyetec, en meg
 győztem ez vilagot. Ithon im-
 mar iol latod, hogy a Christus

I ij

eze

III. AZ EVANGEL: MELLET

ezekei mind tudta az előt, es meg ielenretre, hogy így lefenn dolgunc. Tehát te is ezzel biztatlád magadat.

HEFEDSZER vedd eszedben, Hogy nem csak te fenveded azt, Mert mind a fent Patriarchaknac, Prophetaknac, Apostoloknac, Kereztelők fent lánolnac, es az egyéb Martyromoknak is így volt dolgoc. Illyen modon biztattyá vala penig CHRISTVS wrunkis az ő Tanyítuanit, Matth: 5. Legyetec vigac es batrac, mert iol meg fizetretic tinekre Men nyekben, Mert finen így üldöztec (vgy mond) a Prophe-
takatis, kic ti előttertéc voltanac. Szent Peteris penig így biztat, 1. Pet: 5. ezt monduan: Tudgyaroc (vgy mond) hogy

V^s

FOGSAG'SZENVE: VIGAZ:

vgyan azon nyaualya vagyoni az ti aryaroc fainis, ez világban. Ez batoritálnac penig, fep példai adra Arany fiau fent ianos, Ki regenten Constantinopolban Pispoc volt, Mikoron az igassagert elűzetet volna, Ira az ő fam ki vereseből, mas fam ki vetett Pispoknec, illyen modon: Mikoron en (vgy mond) elűzettem a Varostul, semmir azzal nem gondoltam, Sőt inkább elzt mondom vala: Ha (vgy mond) fam ki verni akar az Kiralyne asony, hadd vessen bator, Vagyan az Wre a föld, es mind az rayta valoc: Az föld neckereklege, es mind az benne lakot, Psal: 24. Ha penig fűrefuel akar ketrő fűrefeltetni, hát miuелlye bator az is meg: Esa

I iij ias

III. AZ EVANGELIUMMELLET

ias Prophetanakis azt mieltet,
 oztanalaia iratom magamat:
 Ha penig a Tengerbe akar ver
 terni, hat lonas Prophetat em
 litem azbolis meg, kit a Ten
 gerbe vettetec volt a halosor,
 Ion: 1. Ha penig ego kemen
 tzeben akar vetterni, hat azis
 baror legyen meg, vgyannis
 azt czelekedtec az Harom iliz
 aknakis, Dan: 3. Ha penig Va
 daknac akar vetterni, hat aztis
 meg miueltetheri, mert Dani
 el Prophetatis az Oroflanyoc
 kozibe vettetec volt az ve
 remben, Dan: 6. Ha meg akar
 kőszetni, azbanis tarsom le
 sen sent Istuan, Acto: 7. Ha fe
 iemer akar ia vetetni, baror. v
 gyis tarsom lesen Kereztelo
 sent Ianos, Mar: 6. Ha penig
 len minden marhamat el akar
 ia

FOGSAGSZENVE: VIGAZ:

103
 ia venni, vegye el baror: a sent
 lobbil egyutt, ottan enis azt
 mondom: Mezi relen istrem az
 en Anyamnac mehebol, es me
 zi relen megyec ismer el. Job 1.

NYOLTZADSZOR biz
 rald ezzelis magadat, Hogy az
 lsten hiw es io, kerleg nekul.
 Annac okaert tob nyaualyat
 nem erezt read annal, vagy ne
 higy tobbig annal nyomorga
 nod, czac menyire el turhedd.
 Az mint sent Palis iria, 1. Co
 rinth: 10. Hiw (vgy mond) az
 lsten, ki nem hadgya az oueit
 ereienec felotte kisirgetni.
 Mert (a mint f. Daudid mond
 gy.) iol tudgya o, minem u al
 kormányi legyunc: meg emle
 kezic arrol, hogy por vagy
 unc. psal: 103. Es nyomoru
 sagunknac i teien, meg emle
 I iin kes

IIII. AZ EVANGEL: MELLE

kezic az ő irgalmasságarol, A:
bacuc 4.

KILENTZEDSZER meg
kell aztis gondolnod: Hogy
öröcke valogyalazar es kiny,
követközic ez vran: ha végig
meg nem maradnal álharas-
toi on az töredelmességben,
mert czac az iduözül meg, az
ki végiglen álharatos lefen,
Az mint Christusis mondgya,
Valaki fellyeb feretendi az ő
Atyat, Anyat, Fiar, Leanyat,
en nalamnal, nē mēto en hoz-
zam. Es valaki fel nem veszi az
ő kereszt faiat, es engemet nem
követ, nem mēto en hozzam.
Matth: 10. Ismer mond Chri-
stus Wrnn: Luc: 9. Ha ki kö-
uerti akar engemet, az, ragad-
gya meg önne magat, es ve-
gye fel az ő kereszt faiat min-
den

FOGSÁG SZENVE: VIGAZ:

dennap, es engemet követlen.
Es Mar: 8. Merr a ki az ő életet
meg akarja tartani, el vezeti
azt. A ki kediglen el vezendi
az ő életet en erőrem, es az E-
uangelionert, ez megtarttya
az ő életet. Merr mit hasznal
az ember nec, hogy ha mind ez
ege s vilagot meg nyerendjs,
lelke karhozattyaual: Auagy,
miuel valthattya meg vallyon
az ember az ő lelket? Valaki
kedig engemet es az en Igemet
fegyenli vallani, ez parazna es
bűnös nemzet közőrt, Azt, az
Ember nec fiais fogia fegyenle-
ni, mikoron el iöuend az ő A-
tyanac dicősegeben, az fent
Angyalokkal, Luc: 9. Ismer
Matth: 10. Valaki (vgy mond)
engemet meg ragad az embe-
rec elött, Azt enis meg taga-
dom

I v dom

III. AZ EVANGELIUMMELLET

dom az en Mennyei f. Atyam előtt. Szent Istennek pedig azt mondgya Christus Wrunc, Ioan: 12. Hogy valaki az ő életet ez vilagon gyűlölend, (az az, ő előtt és az Euangeliomért, az idő ferint való halálra adandgya) őrc életre fogja azt tartani. Mert valaki az Christusnak folgaland, es őtet követend, ahol a CHRIS TV S vagy on, (tudni illic, Mennyekben) az ő folgaiais ott lefenn es tisztelni fogja azt az ő fent Atya.

Mifoda hát ez világi elmulandó köny, ha fínten egy néhány napon tartanáis, ez illyen nagy es ki mondhatatlan őrc ke való gyalazathoz es kínyhöz kepest? Melly azt követne, hogy ha végig meg nem

FÖGSÁG SZENVE: VIGÁZ:

nem vallandunc a Christust, es az ő fent Igeiet ez világ előtt, Mert ő maga az Christus azt mondgya, Luc: 9. Hogy senki nem alkolmas az Istennek orfagara, ki az ő kezét az Ekere reuen, hátra nézend.

TIZEDSZER es Vtolsor, gondold meg visfontac: Hogy ez keűs ideiglen való tútelede es kinodár, fogja őrc ke való őrc me diczőleg követni, hogy ha az ollyan Hírben es Vallasban végig meg marad, A mint Christus mondgya, Matth: 10. 24. A ki végig meg marad, (tudni illic, az Christusban való igaz hírb es az ő Igeie meller való mind en gyalazatnac es kinnac el fenvedeleben) bodog az. Es ismer: Valaki (vgy mond) az

III. AZ EVANGELIUM ELŐTT

Ő életet el vezrí en erőrem, es az Euangeliumert, az meg tar-
tya, Mar: 8. Es az ki engemet
vall az emberec előtt, Azt en-
is vallani fogom az en Mennyei
Aryam előtt, Matth: 10. Es is-
met, Matth: 5. Bodogot az kic-
haborusagot fenuedne az la-
gassagert, mert őuec az Men-
nyeknec orfaga. &c. Legyerec
vigac es batrac, iol meg fizet-
retic ti nektec Mennyecken.

No annac okaert, biztald ez-
zel magadat, Es a mint Cypri-
anusis mondgya: Ne gondold
az halalt, de az halharatlan sa-
got. Es mint a Symphorianus
Anyais, Mikor az fia Sympho-
rianus az halakra viresetec, azt
mondgya vala neki: Edes fiam
(vgy mond) gondolly az őrdc
életre, emeld fel az Menny fele
az

FOGSÁG SZENVE VIGAZ:

az te femeidet, es tekints arra
a ki Mennyecken wralkodic,
a te glered te neked el nem ve-
retic, Sőt inkább iora valtozic.
Ezt miueli vala penig fent Ce-
cilia asonyis, Mikor Christu-
s-ert kell vala halalt fenuedni,
es ezt mondgya vala: Hogy ha
ennel iob élet nem volna, hat
meltan felhernenc az el vesze-
sen: De vagyon mas iob életis
ennel, ki ez vran valo, melly
soha el nem veztherendő, mell
felől minekűnc az Isten Fia fol-
lott.

Imhol te neked is így
nem kell ez ielen valo kinra-
nézned: De kell neked mindē
kiny altal, es meg az halal al-
talis az őrdc életre, di: zőfeg-
re, es wrafagra nézned. Melly
minden kerleg nekül ezt fogia
köüetni, Es czac ő neki vgy
mint

III. AZ EVANGEL: MELLE

mint edes hiw Teremődnec,
aianlyad az te lelkeder, 1. Pet:
4 mint f. Istuanis czelekedec;
Astor: 7. Es mondgyad reis à
fēt Dauiddal egyűt, Psal: 31.
Az te kezeidbe aianlom az en
lelkemet: Mert te valótall
meg engemet, Wram, igaz es
hiw Istenem.

Az Mindenható, Örök, es io
Isten, ki minden Irgalmasság-
nac Arya, erősitte es vigaztal-
lya az mi fiuinker, az ő fent
Lelke által, Es regyen minker
batrocká, ōruendezőcke, vi-
gacká, minden nyomorúság-
nac es kinnac valo el fenuedes
seben, Es segellyen minker, ho-
gy az ő fentleges Neuenec es
Igeienec igaz elmeciben, es
vallafában, állharatoson es ve-
gig meg maradgyunc, es bo-
do,

FOGSÁGSZENVE: VIGAZ: 107

dögöc lehelsűnc, Az ő egy fea-
rető f. Fianac, à mi Wrunknac
es egyetlen egy Iduőzicōnk-
nec, az I E S V S Christufnac
erdemeiert, Amen.

AZ WLDÓZESNEC
ideieben valo Imadlag.

¶ Az mi halandóságunknac
egyetlen egy Bizodalma, Remen-
sege, Iduőssege, Győzedelme, es
Diczőkedese, Wram I E S V S
CHRISTVS: Ki az te aldott
Testedbe, kit mi erőttűnc fel vöd, à
Satantul meg kisírtettel, Es abban
münkűnc à blut, à halalt, ez vila-
got, az őrdögöt, es à pokolnac min-
den ereiet meg győztet. Kérűnc
tegedet győzsd meg mi velűnc
kis mind azokat, kic minket à te-
sz: Igednec vallasáért üldöz nec es
kerget nec, hogy ha testűnkben meg
öl-

IMADSAG.

ölnekis, de lelkünkben ne ártassá-
 sanac minekünk: Oh te macula ne-
 kül való tizta Barany á Satan ke-
 gyetlenfe genec meg győzőie, ada-
 gyad minekünk á te sz: Leskedne-
 ereiet, hogy kic mi magunkban ez-
 rőtlenec vagyunk, te benned erősz-
 sec lekefsünk, es te általad az ör-
 dőgne- minden alnoc igyekezetit
 meg ronthassuc, hogy ne diczökede-
 gye- az ellenszeg rolunc. Ezt ena-
 gedgyed minekünk az te mi hoz-
 zanc való nagy szerelmedert, es á
 te szent Igedne- mi köztünk való
 terieztetseiert. Ki élz es wrals
 kodol az Atya Isthuel, es á
 sz: Léleckel egyetemben,
 mind öröskön öröcke,

Amen.

V E G E.

Nyomtatta, Mantskouit Bálint.

